

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo

DIPLOMSKO DELO

Katja Gjerek

Maribor, 2018

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo

Diplomsko delo

**TELESNE LUTKE KOT SPODBUJEVALEC POZITIVNE
SAMOPODOBE PRI PREDŠOLSKIH OTROCIH**

Mentorica:

izr. prof. Sabina Šinko

Kandidatka

Katja Gjerek

Somentorica:

doc. dr. Marta Licardo

Maribor, 2018

Lektorica:

Jasmina Vajda Vrhunec, prof. slov.

Prevajalka:

Katarina Sluga, prof. nem. in angl.

ZAHVALA

Posebna zahvala velja mentorici izr. prof. Sabini Šinko in somentorici doc. dr. Marti Licardo za svetovanje, vodenje in strokovno pomoč pri izdelavi diplomskega dela.

Zahvaljujem se svoji družini, ki je vedno verjela vame in mi nudila vso podporo, ki je omogočila moje izobraževanje.

Hvala mojemu fantu Velimirju, ki me je vedno spodbujal in mi bil v oporo ves čas študija.

Hvala tudi Vrtcu Jožice Flander Maribor, ki mi je omogočil izvedbo praktičnega dela.

Priloga 6 – IZJAVA O AVTORSTVU IN ISTOVETNOSTI TISKANE IN ELEKTRONSKE OBLIKE ZAKLJUČNEGA DELA

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA

IZJAVA O AVTORSTVU IN ISTOVETNOSTI TISKANE IN ELEKTRONSKE OBLIKE ZAKLJUČNEGA DELA

Ime in priimek študentke:

Študijski program:

Naslov zaključnega dela:

Mentor: _____

Somentor: _____

Podpisana študentka _____

- izjavljam, da je zaključno delo rezultat mojega samostojnega dela, ki sem ga izdelala ob pomoči mentorice oz. somentorice;
- izjavljam, da sem pridobila vsa potrebna soglasja za uporabo podatkov in avtorskih del v zaključnem delu in jih v zaključnem delu jasno in ustrezno označila;
- na Univerzo v Mariboru neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve avtorskega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico ponuditi zaključno delo javnosti na svetovnem spletu preko DKUM; sem seznanjena, da bodo dela, deponirana/objavljena v DKUM, dostopna široki javnosti pod pogoji licence Creative Commons BY-NC-ND, kar vključuje tudi avtomatizirano indeksiranje preko spleta in obdelavo besedil za potrebe tekstovnega in podatkovnega rudarjenja in ekstrakcije znanja iz vsebin; uporabnikom se dovoli reproduciranje brez predelave avtorskega dela, distribuiranje, dajanje v najem in priobčitev javnosti samega izvirnega avtorskega dela, in sicer pod pogojem, da navedejo avtorja in da ne gre za komercialno uporabo;
- dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v zaključnem delu in tej izjavi, skupaj z objavo zaključnega dela;
- izjavljam, da je tiskana oblika zaključnega dela istovetna elektronski obliki zaključnega dela, ki sem jo oddala za objavo v DKUM.

Uveljavljam permisivnejšo obliko licence Creative Commons: _____
(navedite obliko)

Začasna nedostopnost:

Zaključno delo zaradi zagotavljanja konkurenčne prednosti, zaščite poslovnih skrivnosti, varnosti ljudi in narave, varstva industrijske lastnine ali tajnosti podatkov naročnika: _____
(naziv in naslov naročnika/institucije) ne sme biti javno dostopno do _____ (datum odloga javne objave ne sme biti daljši kot 3 leta od zagovora dela). To se nanaša na tiskano in elektronsko obliko zaključnega dela.

Temporary unavailability:

To ensure competition competition priority, protection of trade secrets, safety of people and nature, protection of industrial property or secrecy of customer's information, the thesis _____ must not be accessible to the public till _____ (delay date of thesis availability to the public must not exceed the period of 3 years after thesis defense). This applies to printed and electronic thesis forms.

Datum in kraj:

Podpis študentke:

Podpis mentorice: _____

(samo v primeru, če delo ne sme biti javno dostopno)

Ime in priimek ter podpis odgovorne osebe naročnika in žig:

_____

(samo v primeru, če delo ne sme biti javno dostopno)

Povzetek in ključne besede

V diplomskem delu smo želeli prikazati, da lahko tudi prek telesnih lutk vplivamo na pozitivno samopodobo pri otrocih. V teoretičnem delu smo se posvetili obrazložitvi igre, njenemu pomenu in oblikam. Podrobneje smo razčlenili simbolno igro, ali z drugimi besedami, igro vlog. Obrazložili smo pomen lutk za razvoj otrok ter našli lutkovne tehnike in metode dela z lutkami. Pozornost smo namenili tudi samopodobi, znakom pozitivne in negativne samopodobe ter vzgojiteljevi vlogi pri spodbujanju pozitivne samopodobe.

V praktičnem delu smo teoretična izhodišča preizkusili v praksi. S pomočjo šestih priprav smo otroke spodbudili k razmišljanju o lutkah in o sebi. Z otroki smo izdelovali telesne lutke, z njimi plesali, se pogovarjali ter opazovali in primerjali. Spodbudili smo jih k ustvarjanju zgodbe in izpolnitvi svoje osebne izkaznice.

Ključne besede: otroška igra, simbolna igra, telesna lutka, pozitivna samopodoba.

Abstract and key words

In this diploma thesis we want to present, how to influence positive self-esteem at children with the help of body puppets. The theoretical part is dedicated to the explanation of games, their meaning and types. We discuss symbolical game in detail. This game is also called a role play. We explain the meaning of puppets for the development of children. We mention puppet techniques and methods. We describe positive and negative aspects of self-esteem. We give emphasis to positive self-esteem, as well as the educator's role at boosting it.

In the empirical part we tried out theoretical statements. We made six lesson preparations and we influenced children to think about themselves and the puppets. We made together with the children the body puppets, we danced with them, had a discussion and comparison. We influenced children to make stories and to complete their personal identification card.

Key words: children's games, symbolical play, body puppet, positive self-esteem

Kazalo

1	Uvod	1
2	Teoretični del	2
2.1	Otroška igra	2
2.2	Vrste iger.....	3
2.2.1	Funkcijska igra	3
2.2.2	Konstruktivna igra	4
2.2.3	Simbolna igra	4
2.2.4	Igra s pravili	6
2.3	Čarobna moč lutk	7
2.4	Otrokov razvoj ob lutki.....	8
2.5	Vrste lutk	10
2.5.1	Telesne lutke.....	10
2.5.2	Senčne lutke	12
2.5.3	Marionete	12
2.5.4	Mimične in ročne lutke	13
2.6	Vrste dela z lutko.....	13
2.7	Samopodoba.....	14
2.7.1	Znaki pozitivne in negativne samopodobe pri otrocih	17
2.7.2	Vzgojiteljeva vloga pri spodbujanju pozitivne samopodobe	18
2.8	Telesna lutka kot pripomoček za spodbujanje pozitivne samopodobe	20
3	Praktični del	21
3.1	Namen	21
3.2	Raziskovalna vprašanja	21
3.3	Metodologija	22
4	Praktični del	22
4.1	Neposredna izvedba v praksi.....	23
5	Sklep	51
	Viri in literatura	53
	Priloge	56

Kazalo slik

Slika 1: Obrisovanje velikih telesnih lutk.....	27
Slika 2: Izdelovanje malih telesnih lutk	27
Slika 3: Samoopazovanje v ogledalu.....	32
Slika 4: Osebnostni list dečka M	41
Slika 5: Osebnostni list dečka L	41
Slika 6: Osebnostni list deklice A	42
Slika 7: Osebnostni list deklice J	42
Slika 8: Osebnostni list deklice L	42
Slika 9: Osebnostni list deklice E.....	42
Slika 10: Slikanice otrok	46
Slika 11: Igra v senčnem gledališču.....	50

1 Uvod

Igra je primarna otrokova dejavnost. Prek igre se razvija, spoznava svet okoli sebe in eksperimentira. Igra je notranje motivirana dejavnost, pri kateri je bistven sam proces in ne končni cilj, ki bi ga z igro dosegli. V procesu igre si namreč otrok razvija svoj kognitivni, socialni, čustveni in gibalni razvoj (Nemec in Krajnc, 2011).

Lutka je igrača in maska. Je spodbuda za akcijo in odlično motivacijsko sredstvo. Lutka je umirjanje, samoobvladovanje in strpnost. Je igra brez besed (Kroflič, povz. po Korošec in Majaron, 2002).

Če povežemo otroško igro, lutke in samopodobo, dobimo njihov skupni imenovalec, in to je otrok. Za igro je značilno, da je otrokova primarna dejavnost, za lutko pa, da brez igralca nima pomena, torej sta odvisni ena od druge. Če torej otrok izdelava lutko, je zadovoljen in se veselo igra z njo, mu to posledično spodbuja pozitivno samopodobo.

V teoretičnem delu smo se posvetili obrazložitvi in členitvi igre ter pomenu igre za otroke. V teorijo smo zajeli področje lutk in njihove vrste, pri čemer smo se bolj poglobili v telesne lutke in njihov pomen pri razvoju otrok. To smo povezali s samopodobo, njenimi vrstami ter znakom pozitivne in negativne samopodobe. Poudarili smo tudi vzgojiteljevo vlogo spodbujanja pozitivne samopodobe pri otrocih in to povezali z vplivom telesnih lutk na pozitivno samopodobo otrok. V praktičnem delu smo na podlagi teorije in interesov otrok oblikovali šest priprav, ki smo jih izvedli z otroki druge starostne skupine, starimi 5–6 let.

2 Teoretični del

2.1 Otroška igra

Poznamo veliko definicij otroške igre, ki so jih oblikovali priznani avtorji. Vse stremijo k istemu cilju, saj se v razlagah med seboj tesno prepletajo.

»Otroška igra je univerzalna dejavnost, ki se spreminja glede na otrokovo starost, vsebino, čas in okolje, oz. igra je dialog med domišljijo in resničnostjo, med preteklostjo in prihodnostjo, med konkretnostjo in abstraktnostjo, med varnostjo in tveganjem.« (Marjanovič Umek in Peklaj, 2008, str. 72; cit. po Marjanovič Umek, 2002a).

Marjanovič Umkova (2008) igro opisuje kot spontano dejavnost, ki otroka notranje motivira za igro. Za otroka je v spontani igri pomembno, da se ne osredotoča na končni cilj, temveč na samo igro. Otrok se ne osredotoča na pravila, če jih potrebuje, pa jih po želji spreminja in prireja.

Igra je potreba vsakega otroka in otroci so tisti, ki določajo igro. Otroci se igrajo sami od sebe in sami določajo načine igre. To, kako se otrok igra, pa je odvisno tudi od stopnje razvoja v tistem trenutku.

Kurikulum za vrtce (1999) navaja, da se otroška igra v vrtcu izvaja zaradi njenega bistvenega namena, torej da spremeni odnos do realnosti, da se otrok v njej lahko sprosti, osvobodi in da je zanj prijetna. Ne glede na vrsto otroške igre ta vedno vzpostavi prostor, ki je določen z razmerjem med otrokovim trenutnim aktualnim oziroma kasnejšim potencialnim razvojem. V njej se odražajo tudi različna področja kurikula, ki pa se med seboj tesno prepletajo.

Retuznik Bozovičar in Krajnc (2010) poudarjata vlogo igre kot temeljni dejavnik za otrokov razvoj in razvoj njegove osebnosti. Z igro otrok spoznava in raziskuje resničnost okoli sebe, komunicira z njo ter ob njej spoznava samega sebe. Razvija svoj telesni, socialni, čustveni in kognitivni razvoj. Otrok si z igro razvija čutila in pridobiva nove zaznave, bogati domišljijo. S pomočjo raziskovanja, sklepanja in reševanja problemov si razvija mišljenje. Uri si sposobnost opazovanja, pridobiva

izkušnje o predmetih in njihovih lastnostih, dojema in manipulira s predmeti ter začne razumeti dogajanje v okolici.

2.2 Vrste iger

Otroška igra ima svoje posebnosti in značilnosti, te pa se odražajo v klasifikacijah otroške igre. V Sloveniji je najbolj razširjena klasifikacija po Toličiču (Marjanovič Umek in Zupančič, 2006), ki opredeljuje funkcijsko, domišljjsko, dojemalno in ustvarjalno igro (Marjanovič Umek, 2008).

Duranova (2003) navaja podobne opredelitve igre, poudarja pa, da je smisel igre v njej sami, ne v ciljih, ki smo si jih zastavili. Otrok je že od rojstva primarno socialno bitje, saj se že od rojstva razvija in uči, to pomeni, da od vsega začetka čuti vplive lastne kulture, ki se odražajo tudi skozi igro. V otroški igri prihaja do velike raznolikosti, vsestranskosti in prekrivanja, kar zmanjšuje vrednost posamezne klasifikacije. Prav tako prihaja do prekrivanja v zaporedju razvoja otroške igre. Po njenih raziskavah se v literaturi igra deli na funkcionalno in simbolno igro ter na igro s pravili.

2.2.1 Funkcijska igra

Funkcijska igra vsebuje ponavljajoče se mišične gibe (Papalia, Olds in Feldman, 2003). Ta vrsta igre prevladuje v prvem in deloma drugem letu starosti, ko otrok svet okoli sebe spoznava prek gibanja in zaznavanja. Najprej je otrok osredotočen samo na svoje telo, šele kasneje ga začnejo zanimati stvari v okolici (Marjanovič Umek, 2008).

Predmete preizkuša in jih spoznava prek čutil, torej vida, tipa, vonja in okusa (Marjanovič Umek in Peklaj, 2008). Obstaja pet razvojnih stopenj funkcijske igre. Na začetku potekajo dejavnosti na relaciji roka–usta (otrok vse stvari daje v usta), nato enostavno manipulira z igračami (obrača, premika), potem začne igralne dejavnosti nadgrajevati s tem, da odpira in zapira pokrov škatle, sčasoma začne uporabljati igrače, ki ne ustrezajo njihovim funkcijam (kocke zloži na posteljo), kasneje pa že razume

povezavo med igračami (žlico položi na krožnik, dojenčka da na posteljo) (Belsky in Most, 1981, povz. po Marjanovič Umek, 2008).

Podobno razlaga tudi Duranova (2003), ki funkcijsko igro opisuje kot igro, s katero otrok proučuje svoje gibalne in zaznavne sposobnosti ter hkrati odkriva funkcije predmetov, s katerimi rokuje. Poudarja tudi, da je funkcionalna igra močno povezana z zgodnjo socialno interakcijo, ki pa jo odlikuje neposreden stik s fizičnim okoljem.

Funkcijska igra je igra, ki jo obvladujejo še ne eno leto stari dojenčki, je prva igra, s katero otroci odkrivajo svoje zmožnosti in spoznavajo zunanji svet. Pri drugem letu starosti vpliv funkcijske igre upada, vendar do konca predšolskega obdobja ne izgine, posledično pa začne izstopati simbolna igra (Marjanovič Umek in Kavčič, 2006).

2.2.2 Konstrukcijska igra

S funkcijsko igro je močno povezana konstrukcijska igra, za katero velja, da otrok manipulira s predmeti in ustvarja konstrukcijo. To igro lahko najbolj primerjamo s Toličičevo ustvarjalno igro, za katero velja, da so pomembni ustvarjanje, gradnja in oblikovanje neke nove konstrukcije (Marjanovič Umek in Kavčič, 2006).

Tipičen primer igrače za konstrukcijsko igro so lego kocke in temu podobne igrače, ki vključujejo razne elemente za sestavo neke konstrukcije. Za konstrukcijsko igro velja, da se razvija istočasno z otrokovim razvojem, kar pomeni, da na primer mlajši predšolski otrok najprej zgradi konstrukcijo, šele nato jo poimenuje, iz česar izhaja, da mlajši otroci še nimajo jasno razvitih miselnih predstav, medtem ko starejši otrok najprej izdelek poimenuje in ga šele potem zgradi (Marjanovič Umek in Kavčič, 2006).

2.2.3 Simbolna igra

Simbolno igro za razliko od funkcijske odražajo miselne reprezentacije, ki potekajo v otrokovih mislih. Na kognitivnem področju potekajo različni

psihični in čustveni procesi, razvijata se domišljija in ustvarjalnost (Marjanovič Umek, 2008).

Del simbolne igre je tudi dojemalna igra, ki jo Toličič (1961) opredeljuje kot igro poslušanja, opazovanja, branja in posnemanja. Zupančič, Cencić Erpič in Puklek (1999) so na podlagi raziskav ugotovili, da so dejavnosti dojemalne igre, v katerih otrok poimenuje in opisuje stvari, ki jih vidi ali ne vidi, sprejema in daje navodila ter dojema relacije in odnose (povz. po Marjanovič Umek in Kavčič, 2006).

Simbolna igra je soodvisna s kognitivnim razvojem otroka. Začetna razvojna raven se kaže v neposredni imitaciji – s tem ko otrok takoj ponovi dejanje odraslega, nakaže prehod v simbolno igro. Razvojno višja raven, tako imenovana odložena imitacija, pa nastopi, ko otrok ponovi dejanje po določenem času (Marjanovič Umek in Kavčič, 2006).

Otrok v simbolni igri predstavlja neki pojav iz resničnega ali izmišljenega sveta ter pri tem uporablja simbole, ki imajo zanj neki pomen. Igro lahko usmerja vase, to imenujemo avtosimbolna igra, ali na zunanje stvari, na primer na igrače ali ljudi (Marjanovič Umek in Kavčič, 2006).

Prve oblike simbolne igre se pojavijo v igri pri eno leto do eno leto in pol starem otroku. Do kompleksnejšega razvoja simbolne igre, ko se pojavijo prve simbolne funkcije, pa pride v drugem letu starosti. Prvi znaki pojava simbolne igre so dejavnosti, ki jih otrok zazna v svoji okolici in jo ponovi – takrat govorimo o neposredni imitaciji. O odloženi imitaciji pa lahko govorimo takrat, kadar otrok ponovi neko videno dejavnost po nekem pretečenem času (Marjanovič Umek in Kavčič, 2006).

Marjanovič Umkova in Lešnik Musek (1999) razlagata, da simbolna igra v predšolskem obdobju traja najdlje, v njej se namreč odvijajo kognitivni, sociokognitivni, socialni, jezikovni in kulturološki pogledi, ki omogočajo poznavanje in lažje definiranje razvojne stopnje simbolne igre. Tukaj gre za pretvarjanja, odmik od realnega k predstavnemu, fleksibilnost v mišljenju, jezikovni obrat, konzervacijo in metakomunikacijo, decentriranje

mišljenja, reverzibilnost, zmožnost razumevanja drugih in zavzemanje perspektive drugega (povz. po Marjanovič Umek in Kavčič, 2006).

Strokovnjaki s področja razvojne psihologije simbolno igro obravnavajo kot razvojni fenomen. Piaget je mnenja, da je simbolna igra najbolj v ospredju v času kognitivnega razvoja otroka ter da obstaja povezava med kognicijo in govorom v simbolni igri. Freud in njegovi somišljeniki uvrščajo simbolno igro točno na afektivno področje, Vigotski pa s kolegi simbolno igro imenuje tudi igra vlog, saj otroci pravzaprav v času simbolne igre prehajajo iz svojega izmišljenega sveta v realni svet, torej igrajo določene vloge (Piaget, 1945; Elkonin, 1975, v Duran, 2003).

Raziskava, s katero je Duranova želela ugotoviti namen simbolne igre, je pokazala, da otroci v simbolni igri premagujejo egocentrizem, kar pomeni, da premagujejo svoj »jaz«, se zavedajo svojega mišljenja in mišljenja drugih. Razvijajo si tudi čustveno decentracijo, kar pomeni, da razumejo čustva drugih. Pomembni so tudi oddaljevanje od prezentne situacije in besedna komunikacija med otroki, krožni odnos med govornim in kognitivnim razvojem ter avtonomizacija semiotičnih sredstev, kar pomeni, da otrok za eno dejavnost uporablja različne predmete ter da sprejema spolne vloge, navade, pravila in norme (Korošec, 2015).

Kot najvišjo obliko simbolne igre lahko izpostavimo igro vlog. V njej se razvijajo kognitivne operacije, kot sta reverzibilnost (povratnost) in decentracija. Za reverzibilnost je značilno, da se otrok zaveda, da se lahko kadarkoli iz svoje vloge vrne v realnost. Decentracija pa otroku omogoča, da se zaveda, da je kljub vlogi, ki jo igra, hkrati še vedno on sam (Marjanovič Umek, 2008).

2.2.4 Igra s pravili

Kot zadnjo vrsto igre lahko omenimo igro s pravili. Piaget razlaga, da se redko pojavlja v času od četrtega do sedmega leta starosti otrok, intenzivno se začne pojavljati od sedmega do enajstega leta starosti, deloma pa tudi čez celo življenje. Igro s pravili odlikujeta dve veliki funkciji:

socialna integracija in socialna diferenciacija. Kot že ime pove, obstajajo določena pravila, ki omogočajo, da se otroci učijo upoštevati pravila, discipline in tako imenovanega »fair playa« (Duran, 2003).

Šest prvin, ki so nujne za simbolno igro (Smilansky in Shefatya, 1990; cit. po Marjanovič Umek in Kavčič, 2006, str. 48):

1. imitativna igra vlog: otroci prevzamejo različne vloge in jih predstavljajo z dejavnostmi in verbalizacijo;
2. pretvarjanje, vezano na igrače: z dejavnostjo ali besedami naredijo igrače in/ali materiale, ki niso posnetki, ter predmete, ki jih potrebujejo v igri;
3. besedno pretvarjanje v igri, ki se nanaša na dejavnosti ali situacije. Besedni opisi ali izjave so zamenjave za dejavnosti ali situacije;
4. vztrajanje v igri vlog: otrok nadaljuje z vlogo ali temo igre v časovni enoti, ki ni krajša od deset minut;
5. interakcije: najmanj dva igralca v interakciji;
6. besedna komunikacija: gre za besedne interakcije, ki so v povezavi z igralno epizodo.

Prve štiri prvine so vezane na dramsko igro, zadnji dve pa le na sociodramsko igro, to je simbolno igro, ki poteka v skupini.

2.3 Čarobna moč lutk

Majaron in Korošec (2006) lutko opisujeta kot privlačno bitje, ki ima v sebi, ko jo oživimo, posebno moč in vpliv na animatorja ter na občinstvo. Lutko odlikujejo tri stvari: vizualni, gibalni in zvočni vidik. Če želimo, da se ti vidiki pri lutkah opazijo, moramo lutko oživeti s pogledom. Lutko moramo med igranjem gledati, drugače njen izraz in sporočilo nimata pomena. Tako prek nje stopamo v komunikacijo, ki za otroka ni tako neposredna kot komunikacija iz oči v oči.

Lutke so najmočnejše na nebesedni ravni komunikacije. Zaradi njihove jasno oblikovane stilizacije so njihova sporočila kljub slabšemu razumevanju besedišča razumljiva. Otroci, ki imajo težave pri besedni

komunikaciji ali so sramežljivi, se tako lahko dosti lažje sporazumevajo prek animacije lutk (Majaron in Korošec, 2006).

Lutka animatorju dovoljuje, da prek nje ali skozi njo izrazi svoje misli, čustva in občutke. Dovoljuje mu, da prek nje sporoča, kaj si misli in čuti, zato je pomembno, da smo pri izdelavi pozornejši na preprostost teh lutk in bolj osredotočeni na njihovo uporabnost in pomen (Majaron in Korošec, 2006).

Prek igre z lutko lahko vzgojitelji lažje razumejo otroke in njihovo določeno vedenje, prepoznajo njihove strahove oziroma težave ter se jim približajo. Z lutko lahko vzgojitelj k otroku pristopi brez ovir, saj ga bo otrok videl v čisto drugi luči in ga popolnoma sprejel kot sebi enakovrednega. Povezoval ga bo z osebo, ki ji lahko zaupa in ki prinaša veselje v skupino (Korošec, 2002).

Že samo ena majhna sprememba na našem telesu, bodisi narisane oči na členkih prstov bodisi enostavna lutka iz robčka, nam omogoča, da otrok kljub zadržkom naveže stik z nami in se ob tem sprosti.

Že sama izdelava lutke je izjemno sproščujoča in hkrati ustvarjalna dejavnost. To, da jo sami narišemo, izrežemo, okrasimo po lastnih željah in navsezadnje igramo z njo, pa je le stopnička višje pri dojetju, da naš izdelek nekaj velja. Z lutko lahko spoznavamo pesmice, povzemamo pravljice in dosegamo cilje z vseh področij (Varl, 1998).

2.4 Otrokov razvoj ob lutki

Otrokov razvoj definirata dva velika dejavnika: dednost in okolje. Delujeta na ravni fizičnega in socialnega okolja. Oba prispevata k rasti in razvoju, a vsak na svoj način. Dednost ima večji vpliv na področju otrokovega temperamenta in karakterja, okolje pa na primer bolj na učenje, vendar se kljub temu oba močno prepletata. Celoten razvoj poteka v določenih razvojnih obdobjih, vsak otrok gre skozi vsa razvojna obdobja, ampak vsak s svojo hitrostjo (Marjanovič Umek, 2008).

Otrok se s simbolno igro hitro razvija, nanj pa ima ta pozitiven vpliv, kar se po mnenju Singerjeve in Singerja (1990 v Marjanovič Umek in Kavčič,

2006) kaže v spontanem besednem izražanju v sociodramski igri, povečanih socialnih interakcijah in napredovanju v različnih spretnostih.

Z lutko kot močnim simbolnim sredstvom se otroci učijo celostno, saj spodbuja kognitivni, socialni in čustveni razvoj. Z njo se učijo vzpostavljati komunikacijo, ki jim posredno omogoča, da se sprostijo, navezujejo stike, sproščajo konflikte, izražajo svoje misli, stališča, usvajajo gibanje z lutko in si posledično izgrajujejo samopodobo. Lutka je tista, ki pomaga zadržanim otrokom, da stopijo iz ozadja, in umiri egocentrične otroke, ki želijo vseskozi izstopati, ter jih naredi enakovredne (Korošec, 2002).

S tem se strinja tudi Bagon (2011), ki pravi, da z lutko odlično usmerjamo otroke in oblikujemo njihove vedenjske navade. Omogoča nam, da prek nje otroke učimo življenja in jih hkrati vzgajamo. Otroci namreč dosti lažje sprejemajo navodila in informacije prek lutke, kot če jim jih posreduje vzgojitelj sam.

Lutka je sredstvo, ki temelji na otrokovi domišljiji. Že pri sami izdelavi se otrok spusti v izražanje svoje domišljajske lutke, v igri z njo pa se vživi v čisto drugi svet, drugo osebo, prevzame njene občutke in s tem razvija svojo empatijo. Če torej razmišlja po svoje, ustvari svoj unikatni izdelek in z ustrezno pohvalo začne ceniti svoje izdelke ter s tem dojame, da je produktiven in da imajo njegovi izdelki določeno vrednost. To mu krepi samozavest in izboljšuje samopodobo (Majaron in Korošec, 2006).

Pomembno je omeniti, da za izdelavo lutk ni nujno, da jo v celoti izdelamo, temveč da smo jo sploh zmožni izdelati, saj to pokaže naše motorične spretnosti in lastno kreativnost. Ker tukaj ni poudarjen popoln končni izdelek, je lahko pri izdelavi lutk uspešen prav vsak otrok (Majaron in Korošec, 2006).

Dejavnosti z lutko so večinoma dejavnosti, ki zahtevajo medsebojno komunikacijo, interakcijo med otroki, kar spodbuja razvoj socialnih veščin. Od njih zahteva sodelovanje, dogovarjanje in usklajevanje, kar pomeni, da se otroci morajo znati dogovoriti, prilagoditi eden drugemu in upoštevati

medsebojno različnost. Otroci prek ustvarjalno-estetskih pristopov pravzaprav usvajajo osnovne bralne, matematične in pisne sposobnosti. Skladno s tem potekajo tudi kognitivno učenje, razumevanje in svojevrstno ustvarjanje (Majaron in Korošec, 2006).

Renfrojeva (1979) omenja, da so otroci pri razvoju jezika uspešnejši, če celotna zgodba izvira iz njih. To pomeni, da otrokom prepustimo odločitev, za kakšno zgodbo bo šlo, ali bo imela zgodba slab ali dober konec, ter na osnovi njihovih predlogov sestavimo pravljico in razdelimo vloge glede na njihove želje. Na tako abstrakten in inovativen način si bo vsak otrok z veseljem izdelal telesno lutko, ki jo bo igral, ter bo v samem procesu dejavno sodeloval in nadgrajeval jezik.

2.5 Vrste lutk

Obstaja več vrst lutk, za katere je značilno, da vsaka posebej odraža in izraža posebno moč pri sebi in človeku, ki z njo igra. Lutkovne tehnike, ki so med najbolj znanimi, so prstne, ročne, telesne, ploske in senčne lutke ter marionete. Izdelane so lahko iz naravnih, odpadnih materialov, kot so plastenke, lončki, papir, časopis, baloni, krep papir in podobne stvari. Ne glede na to, iz kakšnega materiala je narejena lutka, z vsako se igra in doživlja na svoj način (Korošec, 2002).

2.5.1 Telesne lutke

Telesne lutke so bile prvič predstavljene v središču lutkovnega gledališča v Moskvi (Tomanek, 2016).

Telesne lutke lahko postanejo naše telo že samo s tem, če prstu na roki narišemo oči, nos in usta. Če dodamo še kakšen kos blaga, pa postane že čisto nova oseba. Ravno zato obstaja več vrst telesnih lutk.

Prstne lutke so primerne za manjše uprizoritve. S prsti lahko igramo od 1 pa vse do 10 oseb, saj lahko uporabimo vseh 10 prstov naenkrat (Šinko, 2017).

Na telesu lahko lutke naredimo na stopalih, roki, prstih in kolenih ali pa za ustvarjanje uporabimo kar celo telo. Tako nastanejo tudi telesne lutke, ki so največkrat izdelane iz odpadnega papirja ali vrečke in so lahko v naravni velikosti otroka. Njene posebnosti so, da je obraz delno viden ali v celoti zakrit, kar otroku omogoča, da svoje občutke in razpoloženje izraža s svojim obrazom ali ostane čisto skrit, kar mu posledično omogoča občutek varnosti (Korošec, 2002). Renfrojeva (1979) še dodaja, da iz kakršnegakoli materiala je izdelana telesna lutka, mora vedno biti dovolj pričvrščena, da lahko otroci samozavestno in brez strahu z njo igrajo.

Izdelane so lahko iz različnih materialov, najpogosteje iz kartona oziroma izrezkov iz različnih kartonov. Za glavo lahko uporabimo papirnate krožnike, za telo se uporabljajo karton oziroma lepenka, stara lahka oblačila in papirnate vrečke. Pri izdelavi udov pa lahko uporabimo odrezane hlačnice ali rokave (Renfro, 1979).

Samo gibanje telesa z lutko je odvisno od animatorja, od tega, kako se giblje z lutko. Kadar so lutke vezane na določen del telesa, otroka usmerjajo, da občuti mišice na teh mestih. To otroka spodbuja, da začne čutiti svoje gibe telesa in jih začne nadzorovati. Vse te spretnosti in sposobnosti, ki jih otroci pridobijo prek gibanja z lutko, pozitivno vplivajo na otrokovo nebesedno komunikacijo in komunikacijo z gibom, posledično pa to vpliva na izgradnjo pozitivne samopodobe (Majaron in Korošec, 2006).

Telesna lutka se lahko izdelata tudi po obrisu lastnega telesa – taka izdelava lutke mora potekati v paru, pri čemer se razvija sodelovanje. Tako lutka lahko otrok obleče, kakor si želi, in ustvari svojo »jaz« lutko (Korošec, 2002).

Renfrojeva (1979) dodaja, da v tako dramatično velikih lutkah, ki zakrijejo celotno sprednjo stran animatorja, otroci neizmerno uživajo. Še posebej učinkovite so pri otrocih s posebnimi potrebami. Pri gluhih otrocih lahko s telesnimi lutkami dosežemo, da se v igri sprostijo in povejo zgodbo prek telesne lutke ali ob uporabi svojega obraza. Slepí otroci lahko telesno lutko

spoznajo prek tipa, za to pa mora biti takšna telesna lutka sestavljena iz različnih tekstur, ki slepim otrokom omogočajo, da si jo vizualizirajo po svoje.

Lutke bunraku so ena izmed vrst telesnih lutk. So najbolj znane tradicionalne telesne lutke japonskega gledališča. Lutke so tako velike, da animatorju omogočajo vodenje od zadaj, in to tako, da jo ta drži za palico, ki je pričvrščena na zadnji strani glave. Lutke bunraku so posebne prav zato, ker so popolnoma izpopolnjene v tehniki in obliki (Renfro, 1979).

2.5.2 Senčne lutke

Otrokom izredno zanimiva je igra s senčnimi lutkami, s katerimi najpogosteje igramo med virom svetlobe (lučjo, grafoskopom itd.) in tankim belim platnom. Senco lahko ustvarimo s pomočjo telesa, lutke, ki smo jo izdelali iz tršega papirja, ali jih preprosto narišemo z alkoholnim flomastrom na folijo, kar pomeni, da so večinoma ploščate oblike. Pri izdelavi se krepki fina motorika, pri igranju pa občutek za prostor, saj se lutka z bližanjem svetlobi na platnu veča. Otroci obožujejo to tehniko igranja, sploh če dodamo lutkam še smiselno gibanje ozadja (Majaron in Korošec, 2006).

2.5.3 Marionete

»Marionete so svet, ki ga otroci obvladujejo in uredijo po svoje,« navaja priznani strokovnjak Edi Majaron (v Majaron in Korošec, 2006).

Čeprav so marionete na prvi pogled zapletene za izdelavo, ni tako, težavnost predstavljajo le niti, na katere so pritrjeni posamezni gibljivi deli lutke. Za predšolske otroke je primerna izdelava marionete z eno do največ tremi nitmi. Gibanje marionete od igralca zahteva določeno gibanje, kar pomeni, da se ji igralec mora prilagoditi. Otrok največkrat sam od sebe improvizira, preizkuša svoje zmožnosti, uri svoje ročne spretnosti, fino motoriko in usvaja koordinacijo gibanja (Majaron in Korošec, 2006).

2.5.4 Mimične in ročne lutke

Mimične lutke so preproste lutke, enostavne za izdelavo in za igranje. Izdelamo jih lahko iz nogavic, vrečk ali na primer pisemskih ovojníc. Od igralca zahtevajo gibanje roke in prstov, s katerimi običajno premika čeljust lutke in z njo govori. Z njimi se lahko igra za paravanom, kar je za otroka težje kot igranje ob mizi. Z njo se krepi predvsem zapestni in komolčni del (Majaron in Korošec, 2006).

Ročna lutka je zahtevnejša za izdelavo in igranje, saj od igralca zahteva spretnejše gibanje prstov, ker ima vsak prst svojo nalogo. Da bo otrok v igri z njo užival, improviziral in jo preizkušal, velikost lutke ne sme biti večja od otroške roke. Ročna lutka omogoča tudi pristen stik med otroki, kar otroke še dodatno spodbuja k sodelovanju in komunikaciji, ki sta nujno potrebna za oblikovanje neke predstave (Majaron in Korošec, 2006).

2.6 Vrste dela z lutko

Obstajajo različne metode igranja z lutko in vsaka izmed njih je primerna oziroma oblikovana za svojo dejavnost.

Renfrojeva in Huntova (1982, str. 19; povz. po Borota, Geršak, Korošec in Majaron, 2006) navajata šest različnih vrst dela z lutko:

1. spontana igra z lutko: je igra, ki izvira iz otrokove želje po igri z lutko. V igri je lahko udeležen sam ali v interakciji z vrstniki;
2. priprava prizorov z lutko: poteka pod vodstvom vzgojitelja, ki z različnimi tehnikami kreativne drame otroke pripravi na ustvarjanje;
3. pripovedovanje z lutko: otrokom omogoča, da lažje sprejmejo in razumejo pravljico, ki jim jo pripoveduje lutke. Šinko (2017) dodaja, da s pripovedovanjem skozi lutko oživimo besede. Pripovedovanje mora biti spontano in neprisiljeno;
4. pogovarjanje skozi lutko: temelji na socialnem in čustvenem razvoju otroka, saj se otroci v posredni komunikaciji počutijo bolj sproščene, osredotočeni so na lutko in ne na igralca;

5. učenje in poučevanje z lutko: omogoča lažje sprejemanje kurikularnih ciljev, skrbi za boljšo motivacijo, celostno učenje in razumevanju snovi;
6. izdelava lutke: otroku mora omogočati svobodo za ustvarjanje, saj bo le tako izdelal lutko po lastni domišljiji, željah in bo z njo zadovoljen. Šinko (2009) še dodaja, da moramo pri izdelavi najti pravo ravnotežje med otrokovim svobodnim izražanjem in postopkom izdelave funkcionalne lutke.

2.7 Samopodoba

Razvoj samopodobe in identitete proučujeta dve večji psihološki smeri: behaviorizem (vedenjska psihologija) in psihodinamične teorije. Za behaviorizem je najpomembnejši dejavnik okolje. To velja tudi za razvoj samopodobe, pri čemer psihologi razlagajo, da se bo otrokova samopodoba razvila glede na intenzivnost vedenja v njegovi okolici. Tista vedenja, ki se bodo ponavljala, bo ohranil, tista, ki se ne bodo, pa bodo izginila. Psihodinamične teorije, katerih utemeljitelja sta Freud in Erikson, zagovarjajo stopenjski razvoj ter izpostavljajo povezavo med prirojenim in okoljem (Nemec, 2014).

Samopodoba je celota lastnosti, potez, občutij, podob, stališč, sposobnosti in drugih psihičnih vsebin, ki jih pripisujemo sebi. Če so pozitivna, lahko govorimo o pozitivni samopodobi, če imamo negativen odnos do sebe, pa govorimo o negativni samopodobi (Nemec, 2011).

Samopodoba in samovrednotenje sta pomembna dejavnika, ki v naših življenjih in odnosih, ki jih imamo z drugimi, igrata pomembno vlogo (Musek in Lešnik, 2010).

Samopodoba je tista vrednost, ki jo pripišemo samemu sebi, svojemu telesu, podobi, mišljenju in načinu življenja. Vse to nam določa lastna vrednost, ki pove, kakšno samopodobo imamo (Youngs, 2000).

Samopodoba je pravzaprav končni rezultat samoučinkovitosti in samospoštovanja posameznika, ki sta temeljna stebra zdrave

samopodobe. Samoučinkovitost na eni strani pomeni zaupanje v lastne sposobnosti, mišljenje, odločanje, izbiranje in ukrepanje, medtem ko samospoštovanje na drugi strani pomeni, da zaupamo v lastne vrednote, in predstavlja naša pozitivna stališča ter pravico do osebnega življenja in sreče (Youngs, 2000).

Samopodoba je skupek pojmovanj in predstav, ki jih imamo o sebi, ter posameznikovo doživljanje samega sebe. Tesno je povezana s samospoštovanjem – vrednostno oceno sebe (Kompore, 2006).

Humphreys (2002) izpostavlja glavni značilnosti samospoštovanja: občutek, da si vreden ljubezni, in občutek, da si sposoben. Tako kot pri pozitivni in negativni samopodobi lahko tudi tukaj zasledimo podobne znake nizke samozavesti in samospoštovanja. Če je otrok na primer plašen, se izogiba stiku z drugimi, je nasilen, domišljav, ima najverjetneje nizko samozavest in nizko samospoštovanje.

S samopodobo se tesno povezuje tudi čustvena samostojnost, ki jo B. R. Alzina idr. (2009) opredeljujejo kot celovito osebnostno lastnost. Za čustveno samostojnega otroka oziroma človeka velja, da je zmožen ceniti svoje sposobnosti in omejitve, ima pozitivno podobo o sebi, pozitiven odnos do življenja, zna kritično vrednotiti stvari in se odločno sooča tudi z neprijetnimi stvarmi.

Pri oblikovanju samopodobe in samospoštovanja imajo pomembno vlogo:

- lastne izkušnje s samim seboj in okoljem;
- odnosi z drugimi ljudmi in njihovo vrednotenje nas samih.

Drugi nam pogosto besedno, še pogosteje pa nebesedno sporočajo, kako nas vrednotijo: nas opazijo, so pozorni do nas, se družijo in pogovarjajo z nami, nam zaupajo, nas sprejemajo, nas imajo radi ali pa ne (Kompore, 2006).

Samopodoba je strukturirana, sestavljena iz večjega števila področij. Med najpomembnejšimi v mladostništvu so (Kompore, 2006, str. 140–142):

- telesna samopodoba: predstave in pojmovanja, ki jih ima posameznik glede svojega telesa. Deli se na dva dela: telesne sposobnosti in zunanji videz;
- socialna samopodoba: predstave in pojmovanja, kakšna je kakovost naših odnosov z drugimi (posebej z vrstniki istega in nasprotnega spola), koliko smo priljubljeni, kako smo sposobni sklepati prijateljstva itd.;
- akademska samopodoba: pojmovanja in predstave o lastnih sposobnostih in učnih dosežkih na različnih področjih: doživljanje lastne učne (ne)uspešnosti, sposobnost za učenje, zanimanje za šolske predmete, zaupanje v lastne intelektualne sposobnosti itd.

Otrokova samopodoba se postopoma oblikuje že v času otroštva, ko se otrok že samoocenuje in absorbira kritike in ocene o sebi s strani drugih (Žibert, 2011). Schaffer (1966) deli samopodobo na samopodobe, ki prehajajo od enostavne k razčlenjeni, od spremenljive k stabilni, od konkretne k abstraktni, od absolutne k primerjalni in od javne k zasebni samopodobi. Samopodoba do osmega leta niha, je nestabilna, saj je osredotočena bolj na zunanje, torej telesne vidike.

Youngsova (2000) združuje ključne elemente, ki so jih poudarili strokovnjaki s področja proučevanja samopodobe, in jih opredeljuje v šest temeljnih področij, pomembnih za zdravo samopodobo ljudi:

- fizična varnost: varnost pred fizičnimi poškodbami;
- čustvena varnost: odsotnost zastraševanja in strahov;
- identiteta: vprašanje, kdo sem jaz;
- pripadnost: občutek pripadnosti nečemu;
- kompetentnost: občutek usposobljenosti;
- poslanstvo: občutek, da ima življenje svoj smisel in pot.

Zadovoljevanje bioloških potreb v ospredje postavlja tudi Ribič (2004), ki opozarja na to, da je za dobro počutje otrok najprej treba zadovoljiti potrebo po hrani, pijači, čistem in zdravem okolju ter zadostnem spancu. Nato so tukaj še potreba po varnosti, ljubezni, pozornosti in podpori ter

pripadnosti. Samo tako imajo otroci možnost, da si lahko razvijejo pozitivno samopodobo.

Če se vsaj ena od zgoraj naštetih prvin okrni, je okrnjena tudi samopodoba, kar pomeni, da so vsa ta področja tesno povezana med seboj in odvisna eno od drugega. Samopodoba je naša vrednost, vrlina, ki jo vidimo sami pri sebi, vendar jo na podlagi naših dejanj in besed zlahka prepoznajo tudi drugi, saj je samopodoba tista, ki govori namesto nas.

2.7.1 Znaki pozitivne in negativne samopodobe pri otrocih

Obstajata pozitivna in negativna samopodoba, ki ju lahko ločimo po določenih znakih.

Žibert (2011) navaja specifične znake, ki jih opazimo pri otrocih s pozitivno samopodobo: so odprti, pripravljeni za sodelovanje z drugimi, z njimi so pripravljeni deliti svoje stvari, jim dajati nasvete in jih brez problema tudi sprejemati. Taki otroci so posledično tudi zadovoljni sami s seboj in imajo željo po doseganju zastavljenih ciljev. Na drugi strani pa imamo tudi otroke z negativno samopodobo, ki jih prepoznamo po negativnem vedenju, samopodcenjevanju, samokritiziranju in skrbi, kaj bodo drugi delali oziroma mislili o njih. Do negativne samopodobe lahko pride tudi zaradi slabega prizadevanja vzgojitelja ali učitelja za vzgojo otrok v vrtcih in šolah. Do tega lahko pride če vzgojitelj prepozno ali sploh ne opazi, da ima otrok težava s samopodobo.

Človek s pozitivno samopodobo se ne umika pred težavami, temveč se z njimi sooča. Pri svojih odločitvah je samostojen, ima prijatelje ter z njimi sodeluje in jih sprejema. Svoja čustva sprejema, izraža in uravnava (Tacol, 2010).

2.7.2 Vzgojiteljeva vloga pri spodbujanju pozitivne samopodobe

Starši, pedagoški delavci in drugi strokovni delavci imajo temeljno nalogo pri vzgoji otrok v času vrtca in šole, saj jih skozi vzgojo, učenje, usmerjanje in tudi igro vodijo, usmerjajo in spodbujajo ter jim postavljajo temelje samopodobe, na katerih bodo otroci tudi kasneje gradili svojo osebnost, mišljenje, odkrivali svoje življenjsko poslanstvo in navsezadnje gradili celo svoje življenje (Kompore, 2006).

V otrokovem razvoju je odločilno prav to, kako se počuti ljubljenega s strani tistih, ki so mu najbliže. To so najprej starši in sorojenci, nato vrstniki ter tudi vzgojitelji in učitelji (Tacol, 2010).

Prav vsi ljudje, s katerimi je otrok v svojem otroštvu v stiku, imajo vpliv na njegovo samopodobo, vendar vsak na svoj način.

Reasoner (1999), je mnenja, da imajo največji vpliv na oblikovanje otrokove samopodobe starši. Pri razvijanju pozitivne samopodobe izpostavlja štiri ključne dejavnike:

1. otroka moramo obravnavati kot pomembno osebnost;
2. otroka moramo imeti radi in ga sprejemati takega, kot je;
3. otroka moramo spodbujati, da se zave svojih sposobnosti;
4. čas z otrokom moramo preživeti čim kakovostneje.

Odrasli v vrtcu so s svojim vedenjem vzgled otrokom. Vzgojitelj in pomočnik vzgojitelja sta tista, ki postavljata temelje skupine, in tista, ki bosta s svojo vljudnostjo, spoštovanjem in prijazno komunikacijo to z lahkoto prenesla na otroke, ki bodo to ponotranjili in se brez težav prepustili vzgojnemu procesu ter sodelovali v njem (Kurikulum za vrtce, 1999).

Pedagoški delavci smo torej ključnega pomena pri spodbujanju pozitivne samopodobe otrok v vrtcu in šoli, zato je pomembno, da imamo tudi sami pozitivno mišljenje o sebi, saj lahko le tako vedenje uspešno prenesemo na otroke.

Strokovni delavci nosijo veliko odgovornost, saj dandanes v našem šolskem sistemu in hitrem načinu življenja vzgajanje in poučevanje predstavljata težko delo, saj lahko hitro kaj spregledamo. Vzgojiteljeva in učiteljeva naloga je, da otrokom pomagata odkriti, kako pomembno je človekovo samozaupanje. To pomembno vlogo se jim pripisuje tudi zaradi znanja, s katerim so podkovani vzgojitelji in učitelji, ki kljub različnosti vsakega posameznika znajo prepoznati njihove edinstvene osebnosti (Youngs, 2000).

Naloga pedagoških delavcev torej je, da najprej verjamejo vase, saj lahko le z lastnim prepričanjem v to vzgojimo otroke v zdrave, srečne, zadovoljne ljudi, ki bodo videli smisel svojega življenja in sebe kot del njega.

Kluge in Pfeifer (2001) razlagata, da otroci svojo samozavest gradijo v stiku z okolico. Ta proces traja praktično vse življenje – v otroštvu so opora in vzor otrokom odrasli, kasneje pa samozavest gradimo na podlagi novih izkušenj in doživetij.

Glede na temeljna področja samopodobe sta vzgojitelj in učitelj za spodbujanje le-te primorana otrokom zagotoviti fizično varno okolje, v katerem bodo razvijali svoje potenciale, prav tako pa morata poskrbeti, da se bodo otroci v skupini počutili tudi čustveno varne, se sprejemali med seboj in skrbeli drug za drugega. Posledično bo vsak posameznik v skupini cenil svoj »jaz« in bo to tudi brez strahu delil z drugimi, sprejemal druge ter se počutil koristnega. Paziti moramo tudi na to, da uporabljamo pozitiven jezik, besede, ki spodbujajo otroke, da jim pomagamo razviti pozitivni notranji govor (Youngs, 2000).

Žibert (2011) navaja smernice, ki bi jih morali upoštevati vzgojitelji in učitelji pri svojem delu. Kot prvo ne smemo nikoli podcenjevati strahov otrok, temveč jim prisluhniti in posledično tudi takoj posredovati. Otroke moramo učiti, kako se soočati s problemi, kako jih rešiti in nadzorovati svoje občutke ob tem. Spodbujati jih moramo, da uporabljajo pozitiven

jezik ter pohvale in komplimente. Otroke pohvalimo, saj jih pohvala motivira za nadaljnje delo in jim da občutek, da so pomembni in koristni.

Vzgojitelji in učitelji so eni izmed vplivnejših posameznikov pri spodbujanju otrokove pozitivne samopodobe, saj so tisti, ki lahko otrokom omogočijo, da izrazijo svoje posebne lastnosti, in jih spodbujajo pri njihovi individualnosti in ustvarjalnosti (Majaron in Korošec, 2006).

Coloroso (1996) navaja, da se vse vrte okoli pravilnega spodbujanja otrok. Če otroka ne grajamo in ne nagrajujemo za neko delo, mu delamo veliko uslugo. Otrok se bo tako z izbiro pravih besed počutil navdihnjenega, pogumnega, varnega, pomembnega in zmožnega.

2.8 Telesna lutka kot pripomoček za spodbujanje pozitivne samopodobe

Pri spodbujanju pozitivne samopodobe je pomembno, da izberemo predvsem preproste lutke, ki so enostavne in sorazmerno hitre za izdelavo, saj same po sebi zelo prispevajo k rasti pozitivne samopodobe pri otrocih. Prek lutke se otroci namreč učijo številnih novih spretnosti in veščin, prek nje izražajo tudi svoje misli in čustva ter razvijajo smisel za kreativno mišljenje (Majaron in Korošec, 2006).

Ko otrok izdelava lutko, se mora z njo najprej spoznati, da lahko z njo manipulira. To pomeni, da se mora otrok z lutko gibati kot eno, da mora občutiti gibanje lutke in se poistovetiti z njo. Bolj kot jo obvladuje, bolj postaja samostojen in posledično gradi na lastni samopodobi (Majaron in Korošec, 2006).

Majaron in Korošec (prav tam, 2006) razlagata, da se bo vsak otrok hitro zavedal, da s svojim izdelkom, ki je unikaten, samo njegov in odraža njegovo domišljijo, prispeva k skupinski predstavi. Tukaj je pomembno, da se otrok osredotoča na svojo domišljijo in ustvarjalnost. Otrok bo vedno iskal neko potrditev pri odraslem, zato je pomembno, da so vzgojitelji tisti, ki otroku povejo, da dela dobro. To ga bo privedlo do večje samozavesti in večje pozitivne samopodobe.

Problem pa nastane, ko imajo otroci določene prepreke, kot so tekmovalnost med vrstniki, doma ali kje drugje, zato je pomembno, da otroke dovolj dobro motiviramo, da se jim igra z lutko ne bo zdela kot neko tekmovalnost (Majaron in Korošec, 2006).

Sklepamo lahko, da so telesne lutke odličen pripomoček, ki ga lahko uporabljamo za spodbujanje pozitivne samopodobe. Ko iz papirja ustvarijo samega sebe po svojih kriterijih, dobijo »jaz« lutko, ki odraža njih. Ko usvojijo gibanje z lutko, si krepijo motorične sposobnosti, in ko začnejo z njo igrati, se skrijejo za njo in preprosto igrajo to, kar so. »Jaz« lutka otrokom omogoča, da si razvijajo pozitivno mišljenje o svojem vizualnem in tudi duševnem videzu.

Pomembno je, da smo dobro pripravljeni na vsako dejavnost. Pri lutkovnih dejavnostih to ne velja za kreativno dramo. Ta ne zahteva točne scene, besedila, gibanja in rekvizitov. Za kreativno dramo so pomembni čas, prostor in »odprt« vzgojitelj, poln upanja (Majaron in Korošec, 2006).

3 Praktični del

3.1 Namen

Namen diplomskega dela je proučiti teoretične predpostavke strokovnjakov, ki se ukvarjajo z lutkarstvom, pomenom igre in samopodobe otrok, ter ta spoznanja prenesti neposredno v prakso. Pri tem smo se osredotočili predvsem na pomen telesnih lutk in njihovo vlogo pri spodbujanju pozitivne samopodobe in samozavesti pri predšolskih otrocih. Namen praktičnega dela je v različnih dejavnostih skupaj z otroki izdelati telesne lutke, se pogovarjati o podobnostih in razlikah med nami, se igrati različne lutkovne igre ter skupaj s telesnimi lutkami izvajati vaje za spodbujanje pozitivne samopodobe in samozavesti.

3.2 Raziskovalna vprašanja

Raziskovalna vprašanja so zastavljena na podlagi opazovanja in interesa otrok. Za doseganje praktičnega dela smo oblikovali naslednja raziskovalna vprašanja:

- Ali otroci vedo, kaj je telesna lutka?
- Ali otroci poznajo tehniko izdelave telesne lutke in koliko pomoči pri tem potrebujejo?
- Ali se otroci sprostijo med igranjem s telesno lutko?
- Ali se otroci zavedajo razlik med ljudmi in kako jih sprejemajo?
- Ali se otroci zavedajo svojih pozitivnih lastnosti?
- Ali imajo otroci v skupini pozitivno samopodobo?
- Ali otroci med igro s telesnimi lutkami sodelujejo z drugimi otroki?

3.3 Metodologija

Praktični del diplomskega dela vključuje deskriptivno metodo, ki temelji na opisovanju in iskanju odgovorov na vprašanja ter ne zahteva vzročnega razlaganja, in pa metodo praktičnega dela, ki temelji na neposredni izvedbi v praksi.

Praktični del diplomskega dela je bil izveden v skupini drugega starostnega obdobja Vrtca Jožice Flander v Mariboru. Začetno dejavnost, ki je vključevala pogovor o lutkah, telesu in dejavnostih, ki jih lahko izvajamo z njimi, smo izvedli z vsemi 24 otroki, izdelovanje malih telesnih lutk pa le z nekaj posamezniki. Nadaljnje dejavnosti, kot je izdelovanje velikih telesnih lutk, pa smo izvedli s 5 otroki, ki so izrazili željo po sodelovanju.

4 Praktični del

Praktični del diplomskega dela je sestavljen iz šestih dnevnih priprav, ki so bile zasnovane na podlagi teoretičnih izhodišč in interesov otrok. Zajema razgovore o lutkah, izdelovanje lutk, sodelovanje med otroki, odkrivanje njihovih sposobnosti, usvajanje igre z lutko in dejavnosti, ki so pomembne za spodbujanje pozitivne samopodobe otrok.

4.1 Neposredna izvedba v praksi

Učna priprava za vzgojno delo (1)

Področje: umetnost (lutkovna vzgoja)

Tema: Telesne lutke

Enota: Izdelava telesnih lutk

Korelacija med področji: družba, umetnost (likovna)

Prostor: igralnica

Splošni (globalni) cilji:

- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti,
- razvijanje estetskega zaznavanja in umetniške predstavljalivosti,
- doživljanje vrtca kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje ne glede na telesno in duševno konstitucijo.

Konkretni (operativni) cilji:

- otrok sodeluje v pogovoru o lutkah,
- otrok se seznani s telesno lutko,
- otrok sodeluje v pogovoru o telesni lutki (njenem izgledu, komu je podobna),
- otrok našteva dele telesa,
- otrok našteva dejavnosti, ki jih lahko izvajamo s telesno lutko (sami ali skupaj s prijatelji),
- otrok v paru obriše svoje telo na šelešamer papirju,
- otrok izdelava svojo »jaz«[»] telesno lutko,
- otrok išče podobnosti med lutko in prijatelji v skupini.

Metode dela:

- metoda pogovora,
- metoda praktičnega dela.

Oblike dela:

- skupna,
- skupinska,
- individualna.

Didaktična sredstva/pripomočki:

- lastna »jaz« lutka, papir, škarje, papirnati krožniki, volna, stiropor žogice, blago, svinčnik, barvice, flomastri, barvni papir, lepilo.

Vsebina

V okviru dejavnosti se bomo z otroki pogovarjali o tem, kakšne lutke vse poznajo. Otrokom bomo pokazali lastno »jaz« telesno lutko, ki jo bomo skupaj tudi opisali, se o njej pogovarjali in ugotavljali, komu je podobna. Otroci bodo ugotavljali, kaj bi lahko s tako lutko vse počeli, in to naštevali. V osrednjem delu se bodo otroci razdelili v pare. V paru bosta otroka eden drugega na šeleshamer papirju obrisala in nato vsak svoj obris izrezala. Dele rok in nog bomo naredili gibljive s pomočjo pisemskih razcepov, glave pa bomo izdelali iz papirnatih krožnikov. V primeru, če kdo ne bi želel izdelati velike »jaz« telesne lutke, bomo izdelali še manjše »jaz« lutke iz kartona. Za zaključek si bodo otroci ogledali telesne lutke, ki so jih izdelali, in poskušali ugotoviti, kdo je naredil katero.

Potek dejavnosti

Faze	Dejavnosti	Dejavnosti vzgojitelja	Dejavnosti otrok
Uvod	Pogovor o lutkah, ki jih otroci že poznajo. Predstavitve lastne »jaz« lutke in pogovor o njej.	Vodi pogovor z otroki, jih spodbuja, da povedo, katere lutke že poznajo, kakšne so, kako se z njimi igra. V igralnico prinese svojo »jaz« lutko, otroke sprašuje, kako bi poimenovali to lutko, komu je podobna, kaj bi lahko s tako lutko vse počeli.	Pozorno sodelujejo v pogovoru, podajajo odgovore na zastavljena vprašanja, ugotavljajo značilnosti telesne lutke in naštevajo dejavnosti, ki jih lahko izvajamo s telesno lutko.
Osrednji del	Razdelitev v pare, obrisovanje teles na šeleshamer papirju,	Otrokom pove, naj si vsak najde svoj par, s katerim bo sodeloval pri obrisovanju teles, in jim poda navodilo, naj se en otrok uleže na	Prisluhnejo navodilom vzgojitelja. Vsak otrok si najde svoj par, nakar si otroka v paru

	izrezovanje in ustvarjanje lastne »jaz« lutke, izdelovanje manjših telesnih lutk iz kartona.	papir, drugi pa s svinčnikom obriše njegovo telo od vratu navzdol, nakar naj vlogi zamenjata, na koncu pa individualno izrežeta lutki in ustvarita sebe, torej ustvarita svojo »jaz« lutko. V primeru, da kdo ne bi želel izdelati velike telesne lutke, vzgojitelj otrokom ponudi izdelavo manjših »jaz« telesnih lutk iz kartona – tako ustvarijo svojo »jaz« lutko.	obrišeta telesi na papirju. Vsak otrok izdelava svojo »jaz« telesno lutko. Izdelajo »jaz« telesno lutko iz kartona, če niso izdelali velike »jaz« telesne lutke.
Sklepni del	Ogled izdelanih »jaz« telesnih lutk in ugotavljanje, čigava je katera lutka.	Otroke spodbudi, da si ogledajo svoje »jaz« telesne lutke in poskušajo ugotoviti, čigava je katera.	Prisluhnejo vzgojiteljevim navodilom in poskušajo ugotoviti, čigava je katera lutka.

EVALVACIJA

Evalvacija ciljev

Cilji	NE	DELNO	DA
Otroci sodelujejo v pogovoru o lutkah.			x
Otroci se seznanijo s telesno lutko.			x
Otroci sodelujejo v pogovoru o telesni lutki (njenem izgledu, komu je podobna).			x
Otroci naštevajo dele telesa.			x
Otroci naštevajo dejavnosti, ki jih lahko izvajamo s telesno lutko (sami ali skupaj s prijatelji).		x	
Otroci v paru obrišejo svoje telo na papirju.			x
Otroci izdelajo svojo »jaz« telesno lutko.			x
Otroci iščejo podobnosti med lutko in prijatelji v skupini.			x

Utemeljitev (za »ne« in »delno«):

Delno dosežen cilj je bil pri naštevanju dejavnosti, ki jih lahko izvajamo s telesno lutko, saj so otroci našteali le osnovna gibanja, ki jih lahko dosežemo z lutko. Omenili so, da lahko z lutko igramo, plešemo, hodimo in skačemo.

Ocena napredka otrok/-a (znanje, sposobnosti, veščine, povezane s temo)

3 – ni usvojil, 4 – delno usvojil, 5 – popolnoma usvojil

Otroci nadgradijo svoje osnovno znanje o vrstah lutk in tehnikah izdelave	3	4	⑤
Otroci si pri izdelavi telesnih lutk krepijo svoje motorične spretnosti in s sodelovanjem urijo socialne veščine	3	4	⑤
Otroci krepijo sposobnost prepoznavanja podobnosti med lutko in prijatelji v skupini	3	4	⑤

Otroci so med dejavnostjo usvojili vsa nova znanja o vrstah lutk in njihovi uporabi. Prek izdelovanja lutk so si maksimalno krepili motorične sposobnosti in prek sodelovanja z drugimi otroci razvijali socialne veščine. Uspešno smo krepili tudi sposobnost prepoznavanja podobnosti in razlik med seboj.

Otrokova spretnost pri izdelavi lutke

1 – ni spreten, 3 – delno spreten, 5 – zelo spreten

Deklica L	1	2	3	④	5
Deklica A	1	2	3	4	⑤
Deklica E	1	2	3	④	5
Deklica J	1	2	3	4	⑤
Deček L	1	2	3	4	⑤
Deček M	1	2	3	4	⑤

Zgornja tabela prikazuje, da je večina otrok zelo spretna s škarpami. Le dve deklici sta imeli težave z rezanjem po liniji, vendar lahko to pripišemo tudi mehkejšemu papirju, ki so ga imeli na voljo.

Za bolj tekoče in lažje delo bi otrokom drugič ponudili kakovostnejši papir za izdelavo telesnih lutk, saj je bil ta premehek, zato so otroci posledično težje izrezovali obrise svojega telesa.

Evalvacija dela vzgojitelja

Vodenje dejavnosti in skupine je potekalo po načrtu, saj so otroci pridno sodelovali v pogovoru in pri izdelavi lutk. Z otroki smo konstantno komunicirali. Na dejavnost smo se dobro pripravili in uporabili vse navedene pripomočke, če kdo ne bi želel izdelati velike telesne lutke. Ko smo končali z razgovorom, se je 6 otrok javilo, da bi izdelovali velike telesne lutke, 4 otroci pa so želeli izdelati majhne telesne lutke. S številom sodelujočih otrok smo bili zadovoljni, saj pri izdelovanju ni bilo gneče, ozračje je bilo sproščeno in umirjeno. Cilje, ki smo si jih zastavili, smo tudi dosegli. Vse pozitivne dejavnosti smo korektno pohvalili. S pohvalami nismo pretiravali. Ker se je za izdelavo velikih telesnih lutk odločilo 6 otrok, smo nadaljnje dejavnosti izvajali samo z njimi

Slika 1: Obrisovanje velikih telesnih lutk

Slika 2: Izdelovanje malih telesnih

Učna priprava za vzgojno delo (3)

Področje: umetnost (lutkovna vzgoja)

Tema: Telesne lutke

Enota: Igra s telesnimi lutkami

Korelacija med področji: družba

Prostor: igralnica

Splošni (globalni) cilji:

- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti,
- razvijanje estetskega zaznavanja in umetniške predstavljenosti,
- doživljanje vrta kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje ne glede na telesno in duševno konstitucijo.

Konkretni (operativni) cilji:

- otrok preizkuša gibanje telesne lutke ob glasbi,
- otrok se v manjših skupinah s telesno lutko igra igro vlog (ustvarjanje dramsko-lutkovnih igric),
- otrok opazuje samega sebe in svojo lutko v ogledalu,
- otrok primerja samega sebe in svojo lutko z drugimi otroki,
- otrok ugotavlja, v čem se razlikuje od drugih otrok.

Metode dela:

- metoda pogovora,
- metoda opazovanja,
- metoda praktičnega dela.

Obliki dela:

- skupna,
- individualna.

Didaktična sredstva/pripomočki:

- CD-predvajalnik,
- klasična glasba,
- ogledalo,
- telesne lutke.

Vsebina

Otrokom bomo gibanje s telesno lutko poskušali približati s pomočjo klasične glasbe, na katero bodo otroci plesali skupaj s svojimi lutkami. Otroci bodo imeli svoje lutke s pomočjo vrvic natakne na svoje telo, s

plesom pa se bodo učili obvladovanja gibov telesne lutke. Posvetili se bodo tudi kratkim lutkovno-dramskim igram, ki si jih bodo izmislili otroci sami. S tem želimo doseči, da si otroci sami zamislijo kratke igre, v katere vključijo svoje telesne lutke in odkrivajo svoje zmožnosti z njimi. Ukvarjali se bodo tudi s samimi seboj in se med seboj primerjali.

Potek dejavnosti

Faze	Cilji	Dejavnosti	Dejavnosti vzgojitelja	Dejavnosti otrok
Uvod	Otrok preizkuša gibanje telesne lutke ob glasbi.	Ples s telesnimi lutkami.	Nastavi glasbo in otroke spodbudi, da skupaj s svojimi lutkami zaplešejo in preizkušajo različne gibe.	Prisluhnejo navodilom vzgojitelja in skupaj s telesnimi lutkami zaplešejo na glasbo.
Osrednji del	Otrok se v manjših skupinah s telesno lutko igra igro vlog (ustvarjanje dramsko-lutkovnih igrice). Otrok opazuje samega sebe in svojo lutko v ogledalu. Otrok primerja samega sebe in svojo lutko z drugimi otroki.	Igra vlog s telesnimi lutkami. Opazovanje samega sebe in svoje lutke v ogledalu. Primerjanje sebe in svoje lutke z drugimi otroki.	Otroke razdeli v manjše skupine in jim poda navodilo, naj si zamislijo kratko lutkovno-dramsko igro in jo predstavijo drugim.	Prisluhnejo vzgojiteljevemu navodilu in se razdelijo v skupine. V skupini se dogovorijo, kakšno lutkovno-dramsko igro bodo odigrali. Otroci, ki ne igrajo z lutko, opazujejo druge otroke pri predstavitvi svoje igre.
Sklepni del	Otrok ugotavlja, v čem se	Otrok ugotavlja ključne razlike	Otroke spodbudi, da naštejejo	Ugotavljajo, po čem vse se razlikujejo med

	razlikuje od drugih otrok.	med seboj in drugimi otroki.	ključne razlike med seboj in drugimi otroci.	seboj.
--	----------------------------	------------------------------	--	--------

EVALVACIJA

Evalvacija ciljev

Cilji	NE	DELNO	DA
Otrok preizkuša gibanje telesne lutke ob glasbi.		x	
Otrok se v manjših skupinah s telesno lutko igra igro vlog (ustvarjanje dramsko-lutkovnih igric).			x
Otrok opazuje samega sebe in svojo lutko v ogledalu.		x	
Otrok primerja samega sebe in svojo lutko z drugimi otroki.			x
Otrok ugotavlja, v čem se razlikuje od drugih otrok.			x

Utemeljitev (za »ne« in »delno«):

Na začetku so bili otroci zadržani, šele ko smo sami začeli plesati s svojo lutko, so se vključili tudi otroci. Za odgovor »delno« smo se odločili, ker so otroci v plesu uporabljali le osnovne gibe in plesa kljub spodbudi niso nadgrajevali.

Ocena napredka otrok/-a (znanje, sposobnosti, veščine, povezane s temo)

3 – ni usvojil, 4 – delno usvojil, 5 – popolnoma usvojil

Otroci v plesu odkrivajo in utrjujejo svoje spretnosti gibanja z lutko	3	④	5
Otroci se učijo sodelovanja in usvajajo veščine sporazumevanja v igri	3	4	⑤
Otroci si z opazovanjem v ogledalu krepijo pozitivno samopodobo	3	④	5

Iz zgornje tabele je razvidno, da so pri dejavnosti svojih spretnosti v plesu otroci manj sodelovali in posledično tudi manj razvijali te svoje spretnosti. Pred dejavnostjo z ogledalom pa so otroci začeli ponavljati stvari en za drugim, zato smo se odločili za delno usvojeno spretnost.

Otrok našteje vsaj 1 in največ 5 stvari, ki so mu všeč na njem

Deklica L	1	2	3	④	5
Deklica A	1	2	3	4	⑤
Deklica E	1	2	3	4	⑤
Deklica J	1	2	3	4	⑤
Deček L	1	2	3	④	5
Deček M	1	2	3	4	⑤

Iz tabele je razvidno, da so 4 otroci našteji pet stvari, ki so jim všeč na njih, in 2 otroka štiri. Otroci so se sčasoma ponavljali za seboj, saj so ves čas omenjali samo vizualne stvari, torej oči, lase, ustnice, trepalnice, prste. Ples z lutkami bi morali časovno skrajšati. Izboljšati bi morali proces opazovanja v ogledalu in razlaganja, kaj je otroku všeč na njem – to bi moralo biti individualno in bi temu morali posvetiti več časa. Otroci so se namreč ponavljali za seboj in ves čas navajali iste dele telesa.

Evalvacija dela vzgojitelja

Dejavnosti in skupino smo vodili suvereno. Komunicirali smo sproščeno. Dejavnosti vnaprej nismo veliko pripravljali, saj smo uporabili lutke, ki so jih otroci izdelali, radio in CD s klasično glasbo. Otroke smo motivirali s predvajanjem glasbe na radiu. Spodbudili smo jih, da vzamejo svoje lutke in poskušajo plesati z njimi. V ples smo se vključili tudi sami. Ko smo sedeli pred ogledalom, smo otroke prek pogovora in vprašanj spodbujali k temu, da sodelujejo v pogovoru, se opisujejo in povejo, kaj imajo radi na sebi. Pohvale smo dajali, ko je bil otrok pri svojem delu uspešen, torej pri plesu in razgovoru pred ogledalom. Opazili smo, da so se otroci pri plesu z lutko po določenem času sprostiti.

Slika 3: Samoopazovanje v ogledalu

Učna priprava za vzgojno delo

Področje: umetnost (lutkovna vzgoja)

Tema: Telesne lutke

Enota: Kaj si mislim o sebi

Korelacija med področji: družba

Prostor: igralnica

Splošni (globalni) cilji:

- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti,
- razvijanje estetskega zaznavanja in umetniške predstavljalnosti,
- spoznavanje samega sebe in drugih ljudi,
- doživljanje vrta kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje ne glede na telesno in duševno konstitucijo.

Konkretni (operativni) cilji:

- otrok se pogovarja o sreči,
- otrok spozna, da je za srečo pomembno tudi pozitivno mnenje o samem sebi,
- otrok našteva to, kar ga osrečuje,
- otrok pove, kaj si misli o sebi/pove, kakšna oseba je,

- otrok se s pomočjo telesne lutke predstavi s petimi besedami,
- otrok se igra igro »To mi gre, to pa ne«,
- otrok si v krogu podaja klobčič vrvi in igra igro »Kaj si o meni mislijo moji prijatelji«,
- otrok prisluhne pravljici Brigitte Weninger »Vsi za enega, eden za vse« in spozna, da smo si ljudje med seboj različni in da si moramo med seboj vedno pomagati.

Metodi dela:

- metoda pogovora,
- metoda opazovanja.

Oblika dela:

- skupna.

Didaktična sredstva/pripomočki:

- telesna lutka,
- klobčič vrvi,
- pravljica Brigitte Weninger »Vsi za enega, eden za vse«.

Vsebina

Z otroki se bomo najprej pogovorili o sreči, o tem, kaj je sreča, kaj potrebujemo za srečo, ali smo lahko srečni, če nismo zadovoljni s samim seboj. Tu bomo poudarili pozitivno samopodobo, ki je pogoj za srečo posameznika, tako otroka kot odraslega. Pogovarjali se bomo o sebi. V vsak otrok bo povedal mnenje o sebi in se s pomočjo telesnih lutk opisal s petimi besedami. Igrali se bomo igro »To mi gre, to pa ne« in igro »Kaj si o meni mislijo moji prijatelji«, ker pa za sprejemanje pozitivnega mnenja o sebi potrebujemo tudi prijatelje, bomo prebrali pravljico Weninger Brigitte »Vsi za enega, eden za vse«.

Potek dejavnosti

Faze	Cilji	Dejavnosti	Dejavnosti vzgojitelja	Dejavnosti otrok
Uvod	Otrok se pogovarja o sreči. Otrok spozna, da je	Pogovor o sreči, kaj je sreča, kaj pomeni otrokom, in pogovor o tem,	Vodi pogovor o sreči, otroke sprašuje, kaj je to sreča, kaj zanje pomeni sreča, in jih	Dejavno sodelujejo v pogovoru o sreči, odgovarjajo na vprašanja

	za srečo pomembno tudi pozitivno mnenje o samem sebi.	kakšno mnenje imajo otroci o sebi.	sprašuje po mnenju, ki ga imajo o samem sebi.	in povedo svoje mnenje o sebi.
Osrednji del	<p>Otrok našteva to, kar ga osrečuje,</p> <p>Otrok pove, kaj si misli o sebi/pove, kakšna oseba je.</p> <p>Otrok se s pomočjo telesne lutke predstavi s petimi besedami.</p> <p>Otrok se igra igro »To mi gre, to pa ne«.</p> <p>Otrok si v krogu podaja klobčič vrvi in igra igro »Kaj si o meni mislijo moji prijatelji«.</p>	<p>Pogovor o stvareh, ki nas naredijo srečne, vsak pove, kakšna oseba je.</p> <p>Otrok se s pomočjo telesne lutke opiše s petimi besedami in se igra igri »To mi gre, to pa ne« in »Kaj si o meni mislijo moji prijatelji«.</p>	<p>Vodi pogovor o stvareh, ki nas naredijo srečne, daje predloge in otroke spodbudi, da se s pomočjo svoje telesne lutke opišejo s petimi besedami, ter vodi igri »To mi gre, to pa ne« in »Kaj si o meni mislijo moji prijatelji«.</p>	<p>Dejavno sodelujejo v pogovoru o stvareh, ki nas osrečujejo, opišejo se s petimi besedami, povedo stvari, ki jim grejo in katere ne, ter si skozi igro »Kaj si o meni mislijo moji prijatelji« izmenjajo pozitivna mnenja o svojih prijateljih.</p>
Sklepni del	<p>Otrok prisluhne pravljici Brigitte Weninger »Vsi za enega, eden za vse« in spozna, da smo si ljudje med seboj različni in da</p>	<p>Pripovedovanje pravljice Brigitte Weninger »Vsi za enega, eden za vse« in obnova dogajanja v zgodbi.</p>	<p>Pripoveduje pravljico Brigitte Weninger »Vsi za enega, eden za vse«, na koncu vodi razgovor.</p>	<p>Prisluhnejo pravljici Brigitte Weninger »Vsi za enega, eden za vse« in zgodbo obnovijo.</p>

	si moramo med seboj vedno pomagati.			
--	-------------------------------------	--	--	--

EVALVACIJA

Evalvacija ciljev

Cilji	NE	DELNO	DA
Otrok se pogovarja o sreči.			X
Otrok našteva to, kar ga osrečuje.			X
Otrok spozna, da je za srečo pomembno tudi pozitivno mnenje o samem sebi.			X
Otrok pove kaj si misli o sebi/pove, kakšna oseba je.		X	
Otrok se s pomočjo telesne lutke predstavi s petimi besedami.			X
Otrok se igra igro »To mi gre, to pa ne«.			X
Otrok si v krogu podaja klobčič vrvi in igra igro »Kaj si o meni mislijo moji prijatelji«.			X
Otrok prisluhne pravljici Brigitte Weninger »Vsi za enega, eden za vse« in spozna, da smo si ljudje med seboj različni in da si moramo med seboj vedno pomagati.		X	

Utemeljitev (za »ne« in »delno«)

Otroci so se vključili v pogovor o sreči šele po nekem času. Na vprašanje, kakšna oseba so, je večina otrok izpostavila, da so prijazni. Pri poslušanju pravljice se nam je zdelo, da sta le ena deklica in en fantek dojela zgodbo ter povedala, kaj je njen nauk. Drugi otroci so samo poslušali. To se seveda izhaja tudi iz tega, da sta prav ta deklica in deček najstarejša med temi otroki.

Ocena napredka otrok/-a (znanje, sposobnosti, veščine, povezane s temo)

3 – ni usvojil, 4 – delno usvojil, 5 – popolnoma usvojil

Otroci so nadgradili svoje znanje o tem, kaj je sreča	3	4	⑤
Otroci so si prek različnih iger krepili	3	4	⑤

pozitivno samopodobo			
Otroci ob poslušanju dojemajo, da smo si ljudje različni in da se moramo sprejemati med seboj	3	④	5

Otroci so najbolj napredovali v igrah, kjer so si krepili pozitivno samopodobo, saj so res dejavno sodelovali, bili inovativni in unikatni. Prek pogovora so razširili znanje o sreči, skupaj smo naštevali stvari, ki nas osrečujejo, in ugotovili, da smo srečni tudi, ko smo zadovoljni s samimi seboj. Poslušanje pravljice je doseglo srednji odgovor, saj po povzemanju zgodbe otroci niso popolnoma dojeli nauka zgodbe.

Otrok sodeluje pri dejavnosti s klobčičem

3 – ne sodeluje, 4 – delno sodeluje, 5 – dejavno sodeluje

Deklica L	3	4	⑤
Deklica A	3	4	⑤
Deklica E	3	④	5
Deklica J	3	4	⑤
Deček L	3	④	5
Deček M	3	4	⑤

Predlogi izboljšav

Vključiti bi morali še dodatna podvprašanja, da bi bili otroci bolj motivirani, in jih spodbujati, da bi bila tudi deklica J in deček L bolj samozavestna ter bi bolj zavzeto sodelovala pri dejavnosti.

Evalvacija dela vzgojitelja

Dejavnost smo izvedli po načrtu. Deklica E in deček L, ki sta med mlajšimi v skupini teh otrok, sta bila pri igri s klobčičem in razgovoru nasploh zadržana. Otroke smo ustrezno pohvalili ob vsakem odgovoru, ki so ga dali, vendar z njimi nismo pretiravali. Na dejavnost smo se predhodno pripravili z ustreznim materialom in pripomočki, ki so navedeni v pripravi.

Otroci so kazali veselje predvsem pri igrah, ki smo se jih igrali. To, da so otroci dejavno sodelovali, kažejo tudi zgornji rezultati.

Učna priprava za vzgojno delo

Področje: družba

Tema: To sem jaz

Enota: To sem jaz (delovni list)

Korelacija med področji: umetnost (lutkovna vzgoja)

Prostor: igralnica

Splošni (globalni) cilji:

- spoznavanje samega sebe in drugih ljudi,
- doživljanje vrta kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje ne glede na spol, telesno in duševno konstitucijo,
- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti,
- razvijanje estetskega zaznavanja in umetniške predstavljenosti.

Konkretni (operativni) cilji:

- otrok v skupinski tabeli »Kaj mi gre dobro« ustrezno označi svoj predel,
- otrok ob pregledu skupinske tabele ugotovi, da smo ljudje med seboj različni,
- otrok izpolni svoj osebni list,
- otrok s pomočjo reševanja delovnega lista premišljuje o sebi in se predstavi.

Metode dela:

- metoda pogovora,
- metoda razlage,
- metoda opazovanja,
- metoda praktičnega dela.

Obliki dela:

- skupna,
- skupinska.

Didaktična sredstva/pripomočki:

- delovni list (osebni list),
- delovni zvezek vsakega otroka,

- plakat s skupinsko tabelo,
- tempera barva,
- barvice,
- lepilo.

Vsebina

Z otroki bomo v skupinski tabeli na šelešamer papirju označili, kaj vsakemu otroku posebej gre dobro, in si nato pogledali, kako različni smo si med seboj in da vsakemu izmed nas nekaj dejavnosti gre dobro. Otroci bodo nato še rešili delovni list, ki bo njihov osebni list. Med izpolnjevanjem tega lista bodo otroci premišljevali o sebi in se predstavili. Na koncu bodo otroci te delovne liste zalepile v svoje zvezke.

Potek dejavnosti

Faze	Cilji	Dejavnosti	Dejavnosti vzgojitelja	Dejavnosti otrok
Uvod	Otrok v skupinski tabeli »Kaj mi gre dobro« ustrezno označi svoj predel. Otrok ob pregledu skupinske tabele ugotovi, da smo ljudje med seboj različni.	Skupno izpolnjevanje tabele »Kaj mi gre dobro in kaj ne« (priloga 2).	Otrokom v jutranjem krogu pokaže večji plakat, na katerem je razpredelnica/tabela, in jim razloži, kaj piše na njem. Otroke seznanj s tem, da bodo en za drugim rešili vsak svoj predel na tem listu. Otrokom pove, da z barvico označijo stvari, ki jim grejo dobro.	Sedijo v jutranjem krogu in prisluhnejo vzgojiteljev i razlagi. Eden za drugim pobarvajo svoje predele v tabeli.
Osrednji del	Otrok izpolni svoj osebni list.	Izpolnjevanje delovnega lista z osebno lestvico (priloga 3).	Otroke napoti k mizam, nakar jim razdeli delovne liste, na katerih je njihova osebna lestvica, in jim postopoma razlaga, kaj narišejo oziroma napišejo v	Sedejo k mizam in počakajo na svoj delovni list. S pomočjo vzgojitelja izpolnijo

			določen predel. Otrokom pri reševanju delovnih listov pomaga.	svoj delovni list.
Sklepni del	Otrok s pomočjo reševanja delovnega lista premišljuje o sebi in se predstavi.	Lepljenje osebnega lista v delovni zvezek.	Razdeli delovne liste med otroke in jih spodbudi, da zalepijo delovne liste z osebno lestvico v svoje zvezke.	Svoje delovne liste si s pomočjo lepila zalepijo v delovne zvezke.

EVALVACIJA

Evalvacija ciljev

Cilji	NE	DELNO	DA
Otrok v skupinski tabeli »Kaj mi gre dobro« ustrezno označi svoj predel.			X
Otrok ob pregledu skupinske tabele ugotovi, da smo ljudje med seboj različni.			X
Otrok izpolni svoj osebni list.			X
Otrok s pomočjo reševanja delovnega lista premišljuje o sebi in se predstavi.			X

Ocena napredka otrok/-a (znanje, sposobnosti, veščine, povezane s temo)

3 – ni usvojil, 4 – delno usvojil, 5 – popolnoma usvojil

Otroci se s pregledom tabele skupinske tabele in delovnih listov soočajo in zavedajo raznolikosti in podobnosti med nami	3	4	⑤
Otroci pridobijo veščine nastopanja in predstavljanja stvari, ki jim gredo dobro od rok	3	4	⑤

Iz tabele je razvidno, da so se otroci med dejavnostjo tega dneva naučili predstaviti se drugim otrokom in povedati, kaj gre vsakemu posebej dobro od rok. Krepili so tudi sposobnost spoznavanja ter sprejemanja podobnosti in razlik med otroki, saj je vsak zase izpolnil svoj osebni list, kjer je izpostavil stvari, ki so značilne samo zanj.

Skupinska tabela »KAJ MI GRE DOBRO«

	»KAJ MI GRE DOBRO«				
Deklica L	Tek	Kolesarjenje	Risanje		
Deklica A	Počasno kolesarjenje	Pomaganje živalim	Risanje in barvanje	Plavanje brez rokavčko v	Skrb za rastline
Deklica E	Kolesarjenje	Plavanje	Petje	Ples	Risanje
Deklica J	Risanje	Petje	Plezanje	Izdelovanje igrač	Plesanje
Deček L	Badminton	Nogomet	Sestavljanje kock	Tek	
Deček M	Tenis	Nogomet	Risanje	Petje	Veslanje

Zgornja tabela prikazuje plakat, ki smo ga ob pogovoru izpolnili skupaj z otroki. Tudi tukaj se opazi, da sta bolj zadržana otroka deček L in deklica L, saj sta navedla manj kot pet stvari, v katerih sta res dobra. Drugi otroci so samozavestno navajali stvari, v katerih so dobri. Najbolj samozavestno je govoril deček M, ki je bolj športne narave, od deklic pa deklica J, ki najbolj izpostavlja plezanje in izdelovanje igrač.

Izpolnjevanje delovnega lista »To sem jaz«

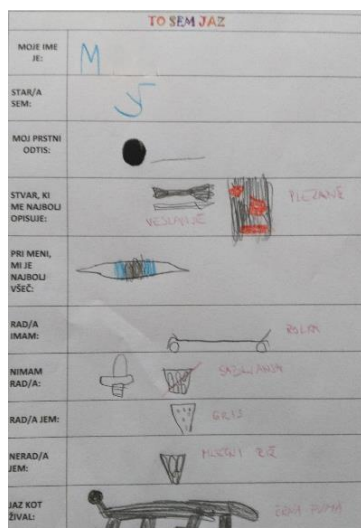
3 – ni izpolnil, 4 – delno izpolnil, 5 – popolnoma izpolnil

Deklica L	3	4	⑤
Deklica A	3	4	⑤
Deklica E	3	4	⑤
Deklica J	3	4	⑤
Deček L	3	4	⑤
Deček M	3	4	⑤

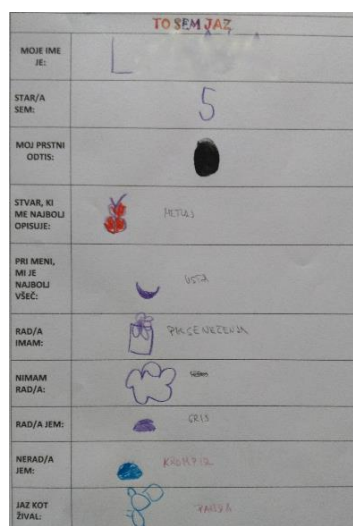
Iz tabele je razvidno, da so vsi otroci izpolnili celoten delovni list »To sem jaz« in s pomočjo njega drugim otrokom predstavili, kaj radi počnejo in kaj imajo radi.

Evalvacija dela vzgojitelja

Delo vzgojitelja je bilo tokrat osredotočeno samo na dajanje navodil otrokom in usmerjanje, ko česa niso razumeli. Sama dejavnost je tekla po načrtu, otroci so lepo sodelovali. Ob izpolnjevanju skupne tabele »Dober sem v ...« so se otroci med seboj pogovarjali in eden drugemu pomagali pri izpolnjevanju. Za trud so bili pohvaljeni. Uživali so tudi pri izpolnjevanju delovnega lista »To sem jaz«, še posebej pri delu, ko so odtiskovali svoje prstne odtise in jih nato primerjali. Ob pogovoru so ugotovili, da so si prstni odtisi med seboj različni in da se po večini stvari razlikujejo. To se kaže v tem, da se otroci med seboj niso ponavljali in so delali samostojno.

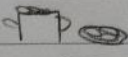

Slika 5: Osebnostni list dečka M

Slika 4: Osebnostni list dečka L

TO SEM JAZ	
MOJE IME JE:	A
STAR/A SEM:	5
MOJ PRSTNI ODTIS:	
STVAR, KI ME NAJBOLJ OPISUJE:	 JAVNA
PRI MENI, MI JE NAJBOLJ VŠEČ:	 USTA
RAD/A IMAM:	 POSENEČENJA
NIMAM RAD/A:	 KOLESA
RAD/A JEM:	 GRIS
NERAD/A JEM:	 KUHINJSKI MESO
JAZ KOT ŽIVAL:	

Slika 9: Osebnostni list deklice A

TO SEM JAZ	
MOJE IME JE:	J
STAR/A SEM:	6
MOJ PRSTNI ODTIS:	
STVAR, KI ME NAJBOLJ OPISUJE:	 ZELJANJE KADIFRANJE KOB
PRI MENI, MI JE NAJBOLJ VŠEČ:	 OČI
RAD/A IMAM:	
NIMAM RAD/A:	
RAD/A JEM:	 KREČNI KOB
NERAD/A JEM:	
JAZ KOT ŽIVAL:	

Slika 8: Osebnostni list deklice J

TO SEM JAZ	
MOJE IME JE:	E
STAR/A SEM:	5
MOJ PRSTNI ODTIS:	
STVAR, KI ME NAJBOLJ OPISUJE:	 ROŠČINA
PRI MENI, MI JE NAJBOLJ VŠEČ:	 LAŠE
RAD/A IMAM:	 KONJ
NIMAM RAD/A:	 TV-ŠEVIKA
RAD/A JEM:	 HANZONI
NERAD/A JEM:	 KOB
JAZ KOT ŽIVAL:	 KONJ

Slika 7: Osebnostni list deklice E

TO SEM JAZ	
MOJE IME JE:	L
STAR/A SEM:	5
MOJ PRSTNI ODTIS:	
STVAR, KI ME NAJBOLJ OPISUJE:	 METLA
PRI MENI, MI JE NAJBOLJ VŠEČ:	 USTA
RAD/A IMAM:	 POSENEČENJA
NIMAM RAD/A:	 KOB
RAD/A JEM:	 GRIS
NERAD/A JEM:	 KROMPIR
JAZ KOT ŽIVAL:	 KANJA

Slika 6: Osebnostni list deklice L

Učna priprava za vzgojno delo

Področje: družba

Tema: To sem jaz

Enota: Pravljica o meni

Korelacija med področji: umetnost (lutkovna vzgoja)

Prostor: igralnica

Splošni (globalni) cilji:

- spoznavanje samega sebe in drugih ljudi,
- doživljanje vrtca kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje ne glede na spol, telesno in duševno konstitucijo,
- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti,
- razvijanje estetskega zaznavanja in umetniške predstavljenosti.

Konkretni (operativni) cilji:

- otrok v jutranjem krogu dopolnjuje pravljico s pomočjo svoje lutke,
- otrok sestavi oziroma nariše pravljico/slikanico o sebi,
- otrok pripoveduje svojo pravljico,
- otrok ob pripovedovanju svoje slikanice uporabi svojo lutko.

Metodi dela:

- metoda pogovora,
- metoda praktičnega dela.

Oblika dela:

- skupna.

Didaktična sredstva/pripomočki:

- pisarniški papir formata A4,
- spenjač,
- barvice,
- flomastri.

Vsebina

Z otroki se bomo v jutranjem krogu posvetili pogovoru o pravljicah, kakšne poznajo, kdo jih piše, ali so že kdaj oni napisali oziroma narisali pravljico ipd. Vzgojitelj bo nato otrokom s pomočjo svoje telesne lutke pripovedoval začetek pravljice o sebi, otroci pa jo bodo nato nadaljevali. Otroci bodo po skupinskem delu sedli k mizam, kjer bodo ustvarili slikanice/pravljice o sebi. Na koncu bodo te pravljice otroci tudi pripovedovali.

Potek dejavnosti

Faze	Cilji	Dejavnosti	Dejavnosti vzgojitelja	Dejavnosti otrok
Uvod	Otrok v jutranjem krogu dopolnjuje pravljico s pomočjo svoje lutke.	Otroci v jutranjem krogu dopolnjujejo pravljico, ki jo je začel pripovedovati vzgojitelj s svojo lutko (priloga 1).	Otroke povabi v jutranji krog in jih vpraša, ali so že kdaj napisali kakšno pravljico. Otrokom naroči, naj si grede po svoje telesne lutke. S pomočjo svoje lutke začne pripovedovati pravljico o sebi, nakar otroke spodbudi, da jo nadaljujejo.	Usedejo se v jutranji krog, prisluhnejo vzgojiteljevi razlagi in s svojimi telesnimi lutkami nadaljujejo začeto pravljico o vzgojitelju.
Osrednji del	Otrok sestavi oziroma nariše pravljico/slikanico o sebi.	Pisanje pravljice o sebi.	Otroke spodbudi, da sedejo k mizam. Vsakemu otroku da speto knjižico pisarniških papirjev formata A4. Otroke spodbudi, da narišejo pravljico o sebi.	Usedejo se k mizam in z barvicami narišejo pravljico o sebi.
Sklepni del	Otrok pripoveduje svojo pravljico. Otrok ob pripovedovanju	Pripovedovanje svoje pravljice.	Otroke spodbudi, da pripovedujejo svojo pravljico s pomočjo svoje lutke.	Pripovedujejo pravljice o sebi, drugi poslušajo.

	nju uporabi svojo lutko.			
--	--------------------------	--	--	--

EVALVACIJA

Evalvacija ciljev

Cilji	NE	DELNO	DA
Otrok v jutranjem krogu dopolnjuje pravljico s pomočjo svoje lutke.			X
Otrok sestavi oziroma nariše pravljico/slikanico o sebi.			X
Otrok pripoveduje svojo pravljico.			X
Otrok ob pripovedovanju svoje slikanice uporabi svojo lutko.		X	

Utemeljitev (za »ne« in »delno«)

Pri cilju »otrok ob pripovedovanju uporabi svojo lutko« smo izbrali odgovor »delno«, saj nekateri otroci niso želeli uporabiti svoje lutke, zato so pripovedovali brez nje.

Ocena napredka otrok/-a (znanje, sposobnosti, veščine, povezane s temo)

Otroci pripovedujejo svojo pravljico s pomočjo svoje lutke (1–5)

3 – delno sodeloval, 2 – sodeloval, 3 – zelo sodeloval

Deklica L	3	④	5
Deklica A	3	4	⑤
Deklica J	3	4	⑤
Deklica E	3	④	5
Deček M	3	4	⑤
Deček L	3	④	5

Otrok krepi svojo samopodobo in našteva, v čem je dober (1–5)

1 – ni sodeloval, 2 – zelo malo sodeloval, 3 – delno sodeloval, 4 – sodeloval, 5 – zelo sodeloval

Deklica L	1	2	3	④	5
Deklica A	1	2	3	4	⑤
Deklica J	1	2	3	4	⑤
Deklica E	1	2	3	④	5
Deček M	1	2	3	4	⑤
Deček L	1	2	3	④	5

Predlogi izboljšav

Dejavnost bi morali razdeliti na dva dneva, saj so 3 otroci bili ta dan preobremenjeni še z drugimi dejavnostmi in so zato težko ostali zbrani.

Evalvacija dela vzgojitelja

Cilje, ki smo si jih zastavili za dejavnosti, smo deloma dosegli. Delno zaradi utrujenosti otrok, delno pa zaradi njihove preslabe motiviranosti. Otroci so sodelovali in se pogovarjali, le lutk niso hoteli uporabljati. Predvidevamo, da zato, ker so bile prevelike. Otroci so bili kljub temu pohvaljeni za vse, kar so povedali. Na dejavnost se nismo veliko pripravljali, saj smo za prvi del potrebovali samo telesne lutke, v drugem delu pa smo otrokom podali samo navodilo, naj naslikajo pravljico o sebi. Otroci so se med ustvarjanjem pogovarjali, o čem bo tekla njihova zgodba. Opazili smo, da so se deklice ponavljale med seboj, saj so vsepovsod bili narisani konji in hiške. Nastale so čudovite slikanice, ki so si jih otroci z veseljem odnesli domov.

Slika 10: Slikanice otrok

Učna priprava za vzgojno delo

Področje: umetnost (lutkovna vzgoja)

Tema: Telesne lutke

Enota: Senčno gledališče

Korelacija med področji: družba

Prostor: igralnica

Splošni (globalni) cilji:

- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti,
- razvijanje estetskega zaznavanja in umetniške predstavljenosti,
- spoznavanje samega sebe in drugih ljudi,
- doživljanje vrtca kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje ne glede na telesno in duševno konstitucijo.

Konkretni (operativni) cilji:

- otrok se igra s telesno lutko,
- otrok pomaga pri postavitvi senčnega gledališča,
- otrok manipulira s telesno lutko za osvetljenim platnom,
- otrok samostojno ustvari senčno igro s telesnimi lutkami na temo pozitivne samopodobe, prijaznosti do prijateljev,
- otrok se pogovori o dejavnosti in pove, kaj mu je bilo všeč in kaj ne.

Metodi dela:

- metoda pogovora,
- metoda igre.

Oblika dela:

- skupna.

Didaktična sredstva/pripomočki:

- telesne lutke,
- belo platno,
- nočna lučka.

Vsebina

Otroci se bodo najprej igrali s svojimi telesnimi lutkami, nato pa bomo igralnico spremenili v pravo senčno gledališče, kjer bodo otroci najprej s svojimi lutkami eksperimentirali ter preizkušali in opazovali samo gibanje prek senc, kasneje pa bomo poskušali ustvariti kratko senčno igro o sreči,

prijateljih ipd. Na koncu se bomo še pogovorili o sami dejavnosti, o tem, kaj je bilo otrokom všeč in kaj ne.

Potek dejavnosti

Faze	Cilji	Dejavnosti	Dejavnosti vzgojitelja	Dejavnosti otrok
Uvod	Otrok se igra s telesno lutko.	Igra s telesno lutko.	Otrokom pove, naj si vzamejo svoje telesne lutke in se z njimi igrajo.	Igrajo se s svojo telesno lutko.
Osrednji del	<p>Otrok pomaga pri postavitvi senčnega gledališča.</p> <p>Otrok manipulira s telesno lutko za osvetljenim platnom.</p> <p>Otrok samostojno ustvari senčno igro s telesnimi lutkami na temo sreče, prijateljev ipd.</p>	Postavitev senčnega gledališča, manipuliranje s telesno lutko za platnom in ustvarjanje senčne igre s telesnimi lutkami.	Otroke povabi, da pomagajo pri postavitvi senčnega gledališča. Otrokom poda navodila, naj poskušajo igrati s svojimi telesnimi lutkami za platnom in naj poskušajo ustvariti neko igro o sreči, prijateljih ipd.	Pomagajo pri postavitvi senčnega gledališča, s telesnimi lutkami igrajo za osvetljenim platnom in z lutkami ustvarijo senčno igro.
Sklepni del	Otrok se pogovori o dejavnosti in pove, kaj mu je bilo všeč in kaj ne.	Pogovor z otroki o dejavnosti.	Otroke povpraša, kako se jim je zdela ta dejavnost, ali jim je bila všeč in zakaj, ter mogoče tudi, zakaj jim ni bila všeč.	Sodelujejo v pogovoru, povedo svoje mnenje.

EVALVACIJA

Evalvacija ciljev

Cilji	NE	DELNO	DA
Otrok se igra s telesno lutko.		X	
Otrok pomaga pri postavitvi senčnega gledališča.			X
Otrok manipulira s telesno lutko za osvetljenim platnom.			X
Otrok samostojno ustvari senčno igro s telesnimi lutkami na temo pozitivne samopodobe, prijaznosti do prijateljev.		X	
Otrok se pogovori o dejavnosti in pove, kaj mu je bilo všeč in kaj ne.			X

Utemeljitev (za »ne« in »delno«)

Pri igranju s telesno lutko je motivacija dokaj hitro padla. To pripisujemo velikosti lutk, saj smo skozi dejavnosti ugotovili, da zaradi mehkega papirja težko manipulirajo z njimi in zato tudi manj vztrajajo pri dejavnosti. Pri ustvarjanju senčne igre so otroci potrebovali kar veliko pomoči, saj niso znali improvizirati in si sproti izmišljevati zgodbe. Dali smo jim iztočnico, da jim je bilo lažje.

Ocena napredka otrok/-a (znanje, sposobnosti, veščine, povezane s temo)

3 – ni usvojil, 2 – delno usvojil, 3 – popolnoma usvojil

Otrok prek igre za osvetljenim platnom usvaja osnove igranja v senčnem gledališču	3	4	⑤
Otroci izražajo svoje in sprejemajo mnenje drugih otrok.	3	4	⑤

Evalvacija dela vzgojitelja

Dejavnost smo prilagodili, saj otroci na začetku niso kazali velikega interesa za igro z lutkami, zato smo prešli kar na pogovor o senčnem gledališču. Otroci so z zanimanjem poslušali in sodelovali v razgovoru. Vodili smo jih umirjeno. Pri postavljanju kulise smo otroke spodbudili, da pomagajo. Otroci so kazali izredno zanimanje za to, kako bo vse skupaj izgledalo. Otroke smo spodbujali, da improvizirajo za platnom in se med seboj opazujejo. Za trud smo jih tudi ustrezno pohvalili. Ta dejavnost jim je bila zelo všeč, saj se je videlo, da v igri uživajo.

Slika 11: Igra v senčnem gledališču

5 Sklep

Teoretična izhodišča smo prenesli na praktični del in na podlagi tega osnovali dejavnosti, s katerimi smo s pomočjo lutk želeli vplivati na pozitivno samopodobo otrok.

V praktičnem delu diplomskega dela je v uvodnem delu prve priprave sodelovala skupina vseh 24 otrok, v druge načrtovane dejavnosti pa je bilo vključenih 6 otrok, ki so se odločili, da bodo sodelovali pri dejavnostih.

V sklopu praktičnega dela smo se osredotočili predvsem na vpliv telesnih lutk na pozitivno samopodobo otrok. To smo izvedli prek šestih dnevnih priprav, ki so bile razdelane na dejavnosti s področja lutkarstva (igre z lutkami), družbe (samopodoba), likovnega ustvarjanja (ustvarjanje lutk), plesa (ples z lutkami) in jezika (pripovedovanje pravljice).

Glavni namen je bil, da otroke s pomočjo telesnih lutk spodbudimo k razmišljanju o sebi in svojih pozitivnih lastnostih ter da o njih tudi govorijo. V večini je prevladovalo skupno delo, prisotno pa je bilo tudi skupinsko in individualno delo.

Za telesne lutke smo se odločili, ker so bile otrokom bolj kot ne neznane, saj se v večini primerov srečujejo samo s klasičnimi lutkami, kot so ročne lutke, pa tudi zato, ker se lahko otroci s telesno lutko najlažje poistovetijo. Na začetku smo se najprej osredotočili na lutke, pri čemer so otroci spoznali telesno lutko in postopek njene izdelave. Kasneje smo jih spodbudili k manipuliranju z lutkami, da se naučijo gibanja s tako veliko lutko, in to prek plesa z njimi. Posvetili smo se tudi opazovanju in opisovanju telesnih lutk, ogledovanju samega sebe v ogledu in primerjanju med seboj – v čem smo si podobni in v čem ne. Osredotočili smo se tudi na pripovedovanje s telesno lutko in na kratke dramske igrice, ki so jih otroci odigrali v paru in skupini.

S pomočjo dejavnosti, ki smo jih izvedli z namenom, da otrokom prek telesnih lutk spodbujamo pozitivno samopodobo, smo odgovorili na vnaprej postavljena raziskovalna vprašanja. Otroci so z našo pomočjo

ugotovili, da obstajajo tudi telesne lutke in z njimi povezane lutkovne tehnike, saj se prej z njimi še niso seznanili. Pri izdelavi telesnih lutk smo dobili raznolike in unikatne izdelke otrok, kar pomeni, da so bili otroci pri izdelavi spretni in polni domišljije.

Ker je bila otrokom telesna lutka neznana, so se v igri z njo sprostiti, kasneje pa smo ugotovili, da so se zaradi velikosti lutk igre hitro naveličali. S pomočjo lutk in drugih dejavnosti, kjer smo poudarili osebne lastnosti, smo ugotovili, da se otroci že zavedajo razlik med ljudmi in jih tudi sprejemajo, kar pomeni, da se zavedajo tudi svojih pozitivnih lastnosti. Iz navedenega lahko zaključimo, da smo ugotovili, da je pri otrocih že od začetka prevladovala pozitivna samopodoba in da smo jih s pomočjo naših dejavnosti le še spodbudili k temu, da prek telesnih lutk še bolj spoznajo sami sebe in svoje pozitivne lastnosti.

Viri in literatura

- Alzina, B. R., Escoda, P. N. in Bonilla, P. M. (2009). *Čustvena inteligenca otrok: priročnik za učitelje in starše z vajami*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Bagon, N. (2011). *Čudežna moč lutke*. V M. Željeznov Seničar in E. Šelih (ur.), *Učitelj v podaljšanem bivanju* (str. 85–90). Ljubljana: MiB.
- Borota, B., Geršak, V., Korošec, H. in Majaron, E. (2006). *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper: Pedagoška fakulteta.
- Coloroso, B. (1996). *Otroci so tega vredni*. Ljubljana: Tangram.
- Duran, M. (2003). *Dijete i igra*. Hrvaška: Ministarstvo znanosti i tehnologije Republike Hrvaške.
- Humphreys, T. (2002). *Otrok in samozavest – Kako doseči in utrditi samospoštovanje že v mladih letih*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, d. d.
- Kluge, I. in Pfeifer, G. (2001). *To znam že sam: otroci potrebujejo samozavest*. Radovljica: Didakta.
- Kompare, A. idr. (2006). *Uvod v psihologijo*. Ljubljana: DZS
- Korošec, H. in Majaron, E. (2002). *Lutka iz vrtca v šolo*. Ljubljana: Unigrafika Štore.
- Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad republike Slovenije za razvoj šolstva.
- Marjanovič Umek, L. in Fekonja Peklaj, U. (2008). *Sodoben vrtec: možnosti za otrokov razvoj in zgodnje učenje*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (2006). *Psihologija otroške igre*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Musek Lešnik, K. in Lešnik Musek, P. (2010). *Samozavedanje, samovrednotenje, pozitivna samopodoba*. Brezovica pri Ljubljani: IPSOS.

Nemec, B. (2011). *Razvoj in učenje predšolskega otroka*. Ljubljana: Grafenauer založba.

Papalia, E. D., Olds, W. S. in Feldman, D. R. (2003). *Otrokov svet*. Ljubljana: Educey.

Reasoner, W. R. (1999). *Kako krepiti osebnost svojega otroka – vodnik za starše*. Ljubljana: Inštitut za razvijanje osebne kakovosti.

Retuznik Bozovičar, A. in Krajnc, M. (2010). *Pedagogika in pedagoški pristopi v predšolskem obdobju*. Velenje: Modart.

Šinko, S. (2009). *Otpadci kao material za izradu lutaka u vrtiću*. V Vujičić, L. in Duh, M. (ur). *Interdisciplinarni pristup učenju – put ka kvalitetnijem obrazovanju djeteta* (str. 245–252). Rijeka: Grafika Zambelli, d. o. o.

Šinko, S. (2017). *Pripovedovanje z lutkami za razvoj pismenosti v predšolskem obdobju*. V Haramija, D. (ur). *V objemu besed – razvijanje družinske pismenosti* (str. 91–102). Maribor: Univerzitetna založba Univerze.

Tacol, A. (2010). *10 korakov do boljše samopodobe: priročnik za učitelje za preventivno delo z razredom: delavnice za mladostnike*. Celje: Zavod za zdravstveno varstvo.

Renfro, N. (1979). *Puppetry and the art of story creation*. Austin: Nancy Renfro Studios.

Ribič Hederih, B. (2004). *Otrokova samopodoba. Otrok in družina*. Pridobljeno 29. 8. 2018 s http://www.bambino.si/otrokova_samopodoba

Tománek, A. (2016). *Forms of Puppets*. Prague: AMU Press.

Varl, B. (1998). *Igrajmo se z lutkami*. Celovec; Dunaj; Ljubljana: Mohorjeva družba.

Youngs, B. B. (2000). *Šest temeljnih prvin samopodobe: kako jih razvijamo pri otrocih in učencih*. Ljubljana: Educy.

Žibert, S. (2011). *Vpliv samopodobe na osebnost in učno uspešnost učenca*. Ljubljana: Itagraf, d. o. o.

Priloge

Priloga 1: Pravljica o vzgojiteljici Katji

Nekoč je živela vzgojiteljica Katja. Bila je zelo prijazna. Vedno, kadar so otroci potrebovali njeno pomoč, jim je pomagala. Nekoč je prišla do nje deklica po imenu J***** in ji rekla ...

Priloga 2: Tabela »Kaj mi gre dobro«

IMENA OTROK	DOBER SEM V ...				
Deklica A					
Deklica E					
Deklica L					
Deklica J					
Deček L					
Deček M					

Priloga 3: Delovni list »To sem jaz«

TO SEM JAZ	
MOJE IME JE:	
STAR/-A SEM:	
MOJ PRSTNI ODTIS:	
STVAR, KI ME NAJBOLJ OPISUJE:	
PRI MENI MI JE NAJBOLJ VSEČ:	
RAD/-A IMAM:	
NIMAM RAD/-A:	
RAD/-A JEM:	
NERAD/-A JEM:	
JAZ KOT ŽIVAL:	